

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

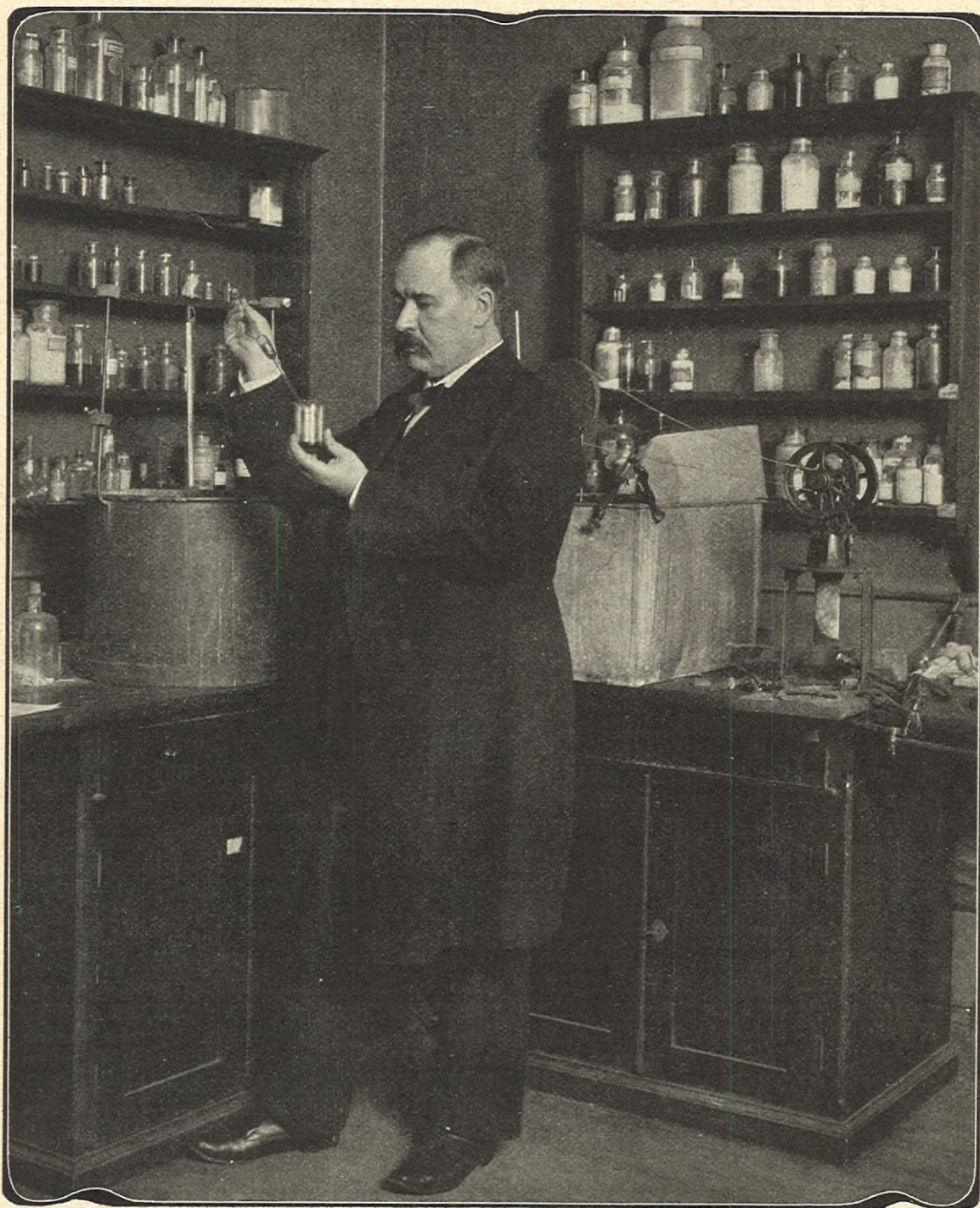
ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

LÖRDAGEN DEN 12 DECEMBER 1903.

N:R 50 (885)

ÅRETS NOBELPRISTAGARE I KEMI, PROFESSOR ARRHENIUS I SITT LABORATORIUM. A. BLOMBERG FOTO.

S. A. ARRHENIUS. DEN FÖRSTE SVENSKA NOBELPRISTAGAREN.

AR MAN ser professor Arrhenius för första gången, tar man honom sannolikt icke för en lärd man. Denne rätt framme, jovialiske herre, som saknar hvarje spår af tankspriddhet — skulle det verkligen vara en af Europas mest framstående vetenskapsmän? Ja, se litet närmare på honom. Observera honom i stunder, då något djupsinnigt problem sysselsätter hans tankar, eller till exempel då han vid en diskussion i något af

våra lärda samfund hastigt och lustigt räknar ut ett intressant sifferproblem — i hufvudet! Då röjer nog den halft frånvarande blicken, det lugna, oansträngda ansiktsuttrycket, att tänkandet ej bereder honom några svårigheter — snarare nöje. Man anar i sådana ögonblick, att den mannens hjärna arbetar snabbare, säkrare, med mindre buller, än hvad människohjärnor i allmänhet göra.

Att tänka nytt, djärft, egenartadt, det är just professor Arrhenii sak. Han har ett förträffligt minne — men det äga många. Högst få äga den förmåga att hastigt ordna,

kombinera, draga slutsatser af minneskunskaperna, som är prof. Arrhenius egen. De teorier, han slungar ut i världen, grunda sig alla på ett omfattande material af fakta, och alla kasta de nya dagrar öfver förut dunkla områden inom fysiken, kemien, astronomin eller — medicinen. Ty intet af dessa områden är främmande för den mångsidige forskaren. Han blef ju för någon tid sedan medicine hedersdoktor i Heidelberg...

Svante August Arrhenius föddes den 19 februari 1859 på Viks gods nära Uppsala. Student vid 17 år, blef han filosofie kandidat vid 19 års ålder. Åren 1881—83 arbetade han hos den berömde fysikern Erik Edlund vid k. Vetenskapsakademien. År 1884 blef han filosofie licentiat och disputerade samma år på en afhandling: »Recherches sur la conductibilité galvanique des électrolytes», hvilken förskaffade honom en docentur i fysikalisk kemi. Denna afhandling innehåller fröet till den stora teori, som gjort Arrhenii namn världsberömdt: den elektrolytiska dissociationsteorien, klart framställd 1887 i en helt liten uppsats, på åtta sidor, i öfversikten af k. Vetenskapsakademiens förhandlingar. De närmast följande åren upptogs med det noggrannare genomarbetandet af denna teori. Sedan 1886 var den unge vetenskapsmannen på studieresa i Tyskland. Under fyra år besökte han olika berömda forskare: Ostwald i Riga, Kohlrausch i Würzburg, Boltzmann i Graz, van't Hoff, den förste Nobelpristagaren, i Amsterdam. Slutligen återvände han till Ostwald, som under tiden blifvit professor i Leipzig. Efter sin återkomst till Sverige blef Arrhenius 1891 tillförordnad lärare i fysik vid Stockholms Högskola, där han 1895 utnämndes till professor i samma ämne. Åren 1898—1902 var han Högskolans rektor. —

Hvad är dissociation för något? Ofullständig kemisk sönderdelning har man kallat för dissociation. — Antag att ni, ärade läsarinna, har inbjudit ett sällskap af herrar och damer i ert hem. Vanligen kan ni endast en kort stund hålla sällskapets »beståndsdelar» tillsamman. Så länge detta lyckas, är sällskapet »odissocieradt». Men snart har hälften af herrarne dragit sig in i rökrummet och hälften af damerna sätter sig att brodera, medan resten af herrarne fortfarande söker vinna de återstående damernas intresse. Då är sällskapet »dissocieradt till hälften», eller »dissociationsgraden, α , är 0,5.» — Nu hade man före 1887, tack vare den franske kemisten S:t Claire Devilles och andras forskningar, väl reda på flere kemiska föreningar, där atomerna ej höllo ihop till molekyler, utan dessa »dissocierade sig». Det uppstod en blandning af enkla atomer och sammansatta molekyler. Men nämnda år kom Arrhenius med det djärfva påståendet, att alla ämnen, som meddela vatten elektrisk ledningsförmåga, i vattenlösning sönderfalla i sina beståndsdelar till afsevärd grad. Koksalt, klornatrium, som upplöses i vatten, är ej längre koksalt, utan en bland-

ning af litet oförändradt koksalt, klor och lika mycket natrium som klor. Koksaltet är bildadt genom förening mellan den gröna, giftiga gasen klor och den vaxmjuka, hvita, eldfarliga metallen natrium. Men tro nu icke, att en utspädd koksaltlösning innehåller natriummetall och klorgas. Nej, de båda beståndsdelarne uppträda i vattenlösningen förklädda, inhöljda i hvar sin elektriska laddning, natrium i en positiv och klor i en negativ. I denna skepnad kallas de *joner* eller vandrare. Sätter man ned två poler från ett elektriskt batteri, draga dessa de elektriska laddningarna till sig: natrium »vandrare» till den negativa, klor till den positiva polen, eftersom motsatta elektriciteter attrahera hvarandra.

Det var van't Hoffs stora upptäckt af osmotiska trycket år 1885, som skulle sätta Arrhenius i stånd att vetenskapligt bevisa, att saken verkligen förhöll sig så, som hans teori förutsatte. Men äfven andra undersökningar voro ju af nöden för att stödja hypotesen, och Arrhenius ägnade därför åren 1888—94 hufvudsakligen åt studier öfver lösningsångers fryspunkt och kokpunkt, öfver reaktionshastighet, diffusion, hydrolys m. m.

Från sina studier öfver ledningsförmågan i vätskor öfvergick Arrhenius äfven till gaser. År 1888 skref han sålunda en afhandling om solstrålningens inflytande på elektriska företeelser i atmosfären. Emellertid har han först på senare åren, och sedan han fullständigt utarbetat dissociationsteorien, utförligare sysslat med luftkretsens problem. Åren 1893—94 undersökte han tillsammans med d:r N. Ekholm månens inflytande på jordens elektriska tillstånd; år 1896—97 publicerade han utförliga undersökningar öfver kolsyrens i luften inflytande på jordens temperatur. Kunde vi genom att bränna stenkolk eller på annat sätt öka luftens kolsyrehalt till tre gånger hvad den nu är, så borde, enligt prof. Arrhenius, jordens medeltemperatur stiga omkring 9 grader. Om kolsyrehalten sjönke till tre femtedelar af sitt nuvarande belopp, så skulle en ny istid taga sin början.

Så vänder sig prof. Arrhenii intresse allt mera åt den kosmiska fysiken — utan att han dock försummar sin elektrolytiska dissociationsteori. När han år 1899 diskuterat problemet om den kemiska reaktionshastigheten, börjar han fundera öfver orsaken till norrsken (år 1900). Sommaren 1900 gör han för »vattenfallskommitténs» räkning en teknisk studieresa, hvars resultat offentliggöras följande år. År 1901 beräknar han starka elektrolyters dissociationsgrad och ger ut en lärobok i elektrokemi, allt medan han funderar öfver kosmiska och geologiska problem; bl. a. visar han, att orsaken till vulkanutbrotten är att söka i vattnets strid med kisel-syran om de basiska ämnena i jordens heta inre. Därpå tänker han öfver världsalldetets bildning och sammanfattar sina åsikter härom

i den åren 1901—02 sammanskrifna och i år utkomna »Lehrbuch der kosmischen Physik», hvilken i två band, tusen sidor, utom astronomisk afhandlar äfven geologisk och meteorologisk fysik. — Solljuset, förklarar prof. A., öfvar ett tryck på alla kroppar, det träffar; mycket små kroppar drivas bort med stor hastighet. Det stoft, solen bortdrifver från sig, har en negativt elektrisk laddning. När detta stoft faller på jorden, uppstå elektriska strömmar, som ge upphof till *norrsken*. Solen slungar ut mest stoft de år, hon har mycket fläckar, och därför uppträda norrskenen helst under solfläckrika år. Träffas stoftkornen ute i världsrymden, kunna de baka sig samman till kometer och meteor. Teorien om ljus-trycket använder prof. Arrhenius vidare på astronomiens största problem: om världssystemens bildning och undergång. —

Difteriserum är väl bekant? Det kom för ett eller två år sedan en anmodan till prof. Arrhenius att söka utröna lagarne för seras verksamhet inom kroppen. Läkarne kunde icke finna något lagbundet sammanhang i serumterapiens fenomen, men dissociationsteoriens fader borde väl kunna det? Han grep sig verket an tillsammans med dansken Madsen och — lyckades. Sjukdomsgifterna och de motgifter mot dem, som sera innehålla, befunnos reagera på hvarandra precis lika matematiskt noggrant som t. ex. borsyra och ammoniak.

Det hör just icke till de alldagliga företeelserna, att en professor i *fysik* arbetar ut en lärobok i *astronomi, geologi* och *meteorologi* samtidigt med att han löser några af *serumterapiens* problem, som läkarne själfva ej kunnat utreda.

Hvad skall jag mera berätta om professor Arrhenius? Att hans föreläsningar äro intressanta och gärna hörda, att samkvämen vid våra vetenskapliga sällskapsammanträden äro liksom lite festligare och gemytligare, då »Svante» är med, än då han är borta, att han nyss blifvit kommandör af Nordstjerneordens andra klass, att...

Men nu kanske det är tid att titta litet på porträttet också och på interiören från professors laboratoriet. Att det är fullkomligt likt, intygar

GILBERT.

ÅRETS NOBELPRIS.

DENNA GÅNG har utdelningen af Nobelprisen följts med synnerligen starkt intresse, enär på förhand sagts, att bland pristagarne skulle befinna sig ej mindre än tre skandinaver och två kvinnor. Enligt de meddelanden Idun erhållit från fullt autentiskt håll äro pristagarne följande:

Priset i kemi har tillfallit den på den kemiska forskningens fält framstående svenske vetenskapsmannen, professor *Svante Arrhenius*; litteraturpriset har tilldelats den norske dik-taren *Bjørnstjerne Bjørnson*, medan den geniale dansken, med. d:r *N. R. Finsen* hugnats med det medicinska priset. Det fysiska priset har delats mellan makarne mr och m:me *Curie* samt mr *Henri Becquerel*, samtliga af fransk nationalitet. Beträffande fredspriset, som utdelas i Norge, ha vi ej lyckats erhålla full visshet om, hvem som blifvit utsedd. Ryktet har emellertid ganska bestämdt nämnt namnet *Bertha von Suttner*, hvadan vi äfven inrangerat henne bland pristagarne.

Porträtt med af skilda fackmän författade uppsatser om de olika pristagarne återfinnas å andra ställen i dagens nummer.

BARN SOM MODEDOCKOR.

DÅ JAG häromdagen kom in i en modeaffär, fanns där före mig en mor med 2 barn om cirka 4 och 6 år, till hvilka hon skulle välja hattar; och jag kan ej underlåta att med anledning därpå säga några ord om det sätt, hvarpå barn tyvärr ganska ofta nu för tiden uppfostras till riktiga modedockor.

Modren ifråga hörde händelsevis till mina bekanta, — åtminstone kände jag henne så pass mycket, att jag vet, det mannen inte alls har, hvad man kallar *god råd*, utan får arbeta riktigt strängt för att kunna tillfredsställa familjens behof, och detta gjorde, att jag ändå mer fäste mig vid hennes sätt att lära sina barn fåfänga.

Först ställdes den minsta framför en stor trymån, medan både mamman och modisten öfverljudt ordade om dels båda barnens utseenden, deras »ljusa lockar», »härliga ögon», »vackra hy», m. m.. dels också om hvilka färger, som voro mest lämpliga att framhäfva dessa företräden. Sedan profvades — allt framför spegeln — den ena modellhatten efter den andra; klädda och oklädda hattar plockades ner från hyllor och ställningar, olika band och monteringsartiklar drogos fram, och då slutligen modren funnit en hatt, som var »söt» nog, började samma historia med den äldsta flickan, blott med den skillnad, att denna tydligen hunnit längre i fåfänga än den lilla, ty för hvar hatt, som sattes på hennes lilla hufvud, hördes hon mycket energiskt förklara: »Nej, den vill jag inte ha,» »den är inte vacker,» eller »den tycker jag alls inte om.»

Man får väl hoppas, att inte alla mammar äro så oförståndiga som denna, men jag har dock ofta hört mödrar *glädja sig* öfver sina döttrars — eller söners — tidigt utpräglade »smak». — Jag kunde ej underlåta att i mitt sinne göra jämförelser mellan denna mor och min egen och hennes sträfvan att uppfostra oss i enkelhet och färdlöshet. Den första hatt, jag minns mig ha profvat eller själf fått välja, var t. ex. min konfirmationshatt, och den första klädning, vid hvars förfärdigande jag tillfrågades om mina önskningsar, var en »tärneklädning», och då var jag 16 år fyllda. Från barndomen hade inpräntats hos oss, att klädernas hufvudändamål — jämte det att skyla och värma — var att uppöfva vårt ordningssinne, dels genom att hålla dem hela och fläckfria och dels genom den täflan, som alltid rådde, om hvem som hade sin »klädstol» prydligast om kvällarne. Att en gammalmodigt sydd dräkt, lappade skodon eller dylikt skulle kunna vara något att skämmas för, föll aldrig någon af oss in, lika litet, som vi ens skulle gett akt på, om någon af skol- eller lekkamraterna varit mer eller mindre »fin» än de andra.

Nu för tiden är det ofta så, att barn tänka fullt ut lika mycket på kläder och grannlåt som på sina lekar, och detta är ej underligt, då de vänjas vid att framför spegeln profva och kritisera hvarje plagg. Skulle jag någon gång i min barndom profva t. ex. en hatt, hette det alltid: »Kom hit ett ögonblick, så jag får se, om gummibandet är lagom stort,» eller något i samma väg, så att jag aldrig ens anade, att min förståndiga mor ville se, om den »passade». — Sak samma med kläder. Aldrig tillfrågades vi, om hur vi önskade få något sydt, och aldrig var det tal om, hvad vi skulle ha på oss vid ena tillfället eller det andra, utan vi togo på, hvad man lagt fram åt oss och därmed punkt. För öfrigt voro barnbjudningar och andra nöjen något, som mycket sparsamt förekommo, och då alltid under det uttryckliga villkoret, att vi

Eva Hellman & Co,
Drottninggatan 68. Et. 1886.

HUSHÅLLSSKOLA, rek. sin omsorgsfulla undervisning i matlagning, desserträtter, finbakning m. m. 3 mån. elevkurs. Prosp. och Upplys. fritt.
MATSALAR, särsk. för damer, som följd af centralt läge, godt och rikligt bord, låga priser och därtill rabattkuponger, bland stadens mest besökta.
CAFÉ & BUFFÉ, öppet till 11 e. m. Frukost-, lunch-, supé- o. kaffeservering, Tårter, bakelser, kaffebröd från eget bageri serv. och säljes här.

skulle vara hemma före kl. 9, hvilket bud vi, visserligen många gånger motvilligt, dock alltid hörsammade, äfven om vi då måste gå hem, då det var som allra roligast. »Pappa har sagt det,» det fick vara skäl nog. —

Innan jag slutar dessa rader, ville jag gärna tillägga några ord om det allt mer tilltagande modet att öfverflödande använda spetsar och broderier på barnens underkläder. Om gammalt folk har råd och lust att tillåta sig denna lyx, må de göra det, men låt åtminstone barnen få det litet enklare! Jag har sett små barnskjortor med flere rader mellan-spetsar eller broderier, så de små fingrarne knappt kunde hitta rätt, då plaggen skulle träs på, utan fastnade än här, än där. En enkel »remsa», langett eller spets är ju alldeles nog, för att ett plagg skall se prydligt och ordentligt ut: och hvad skall man då med all denna öfverflödiga grannlåt, som endast tar tid vid tvätt, strykning och lagning och dessutom motverkar barnens uppfostran till enkelhet och sparsamhet. Nej, låt oss från början vänja barnen vid enkelhet i såväl vanor som uppträdande; detta behöfver icke utesluta, att de vänjas vid ordning, prydighet och smakfullhet äfven i småsaker. Enkelhet och sparsamhet, se där hvad vårt land behöfver, det uppväxande släktet lika väl som de äldre, inga modedockor och sprättar!

Ett flärdfritt sinne är lättare mottagligt för goda lärdomar och nyttiga kunskaper och sysselsättningar än det, som ständigt är upptaget af tankar på »hvad som klär» och »hvad som ser bra ut»; dock är säkert, att intet ser så bra ut som en ung flicka i omedvetenhet om, hur »söt» hon är.

MARGOT WILLING.

HÖSTSKYMNING I VIALE DEI COLLI.

JAG GÅR i skymningens förstämde ljus bland hvita villor, förbi trädgårdshus, där kvällens lampor redan börja tändas. Förstulet ser jag genom grindars galler, hur ljuset ifrån hemmets lampa faller på gräs och blommor och på planens grus. Och småningom jag ser dem tyst sig samla kring detta ljus, de unga och de gamla; som stumma väsen komma de och gå. I arbete och hvila lugnt försänkta de röra sig i hemmets ljusa vrå. Männ' det är kärlek eller ångest bara, som kommer dem så där att krypa samman och söka skydd omkring den gula flammen från hemmets lampa, kring hvars trygga glans de slå sin skymmande och täta krans? De värja sig mot nattens dunkla fara med ryggen vänd emot det svaga ljuset af höstens skymning, som slår vakt kring huset och rufvar under parkens mörka snår. Nu kommer natten snart med sina under, med gåtfullt sus i trädgårdar och lunder, och bleka stjärnor tända lif i skyn. Men än min blick af dagens värme bländas, ty aftonrodnans eld i väster brinner vildt som ett offerbål mot himlens bryn. En doft af vissna örter mot mig ångar, och från magnolians regntyngdt blanka blad slå hårda droppar emot parkens gångar uti en häftigt smattrande kaskad. — — Men rundt omkring är allt så sällsamt öde, att brunne icke lampors ljus hit ned

ur fönsterbågar, bakom tysta träd, man kunde tro sig vandra bland de döde! Då drar en häftig vindstöt mig förbi, och genom kvällens ro, som kring mig tiger, går plötsligt ett förvirradt sorl — af hvad? Liksom ett drömligt, tusenstämmigt skri ur mörkrets djup ett halfkväfadt eko stiger ifrån en lefvande, men osedd stad!

ELLEN LUNDBERG
f. NYBLOM.

Firenze november 1903.

ESKILS BIKTBARN. EN KUSTSAGA AF GUSTAF ULLMAN.

VÅRVINTERSKYMNINGEN föll så mörk, att den bergiga kusten skönjdes som ett otydligt djupsvalt band, utsträckt mellan en stjärnlös himmels och det dunkla havvets töckenblå rymder.

Men ute på klippstrandens yttersta högsta udde, ofvan de skumvåta hällarna och de djupa skrefvornas blekt lysande snöflak, bröts den kala ödsligheten af en väldig stenbyggnad med tjocka murar och spetsgluggar under ett brant tak och ett rundt gafveltorn.

Det var biskop Eskils gård på vårdberget. I gluggarna skimrade genom kvällens dimmiga dunkel vaxljusglans från munkstugan. Men i tornet, där, vettande ut mot västervattnet, biskopens studiecell låg, var det skumt. Intet ljus brann där.

En gångstig, blänkande isgrå af tinande, tilltrampad snö, slingrade uppför de dystra branterna till gårdens port, liknande en frusen bergbäck i mörkret.

Die upp, till krönet, hade strandfolket fordom i heden tid vandrat med ved och bloss för att tända vårdkasar, kanske villoedlar, flammande rött öfver den öde, nattmörka fjärden, lockande seglare i fara. — Nu var kusten kristnad och berget heligt, ty där bodde en helig man.

Herr Eskil var här ensam stor, här nådde honom ej denna världens mäktige.

Vägens vandrare, husarma och skeppsbrutna, som af vind och våg fördes förbi vårdberget, de gingo dit upp, där de sågo ljusen tindra.

Och där undfägnades de af munkarne, fingomat och värme och helgadt tak öfver hufvudet och signad nattro såsom bispens gäster.

Så var det äfven denna kväll. I munkstugan sutto rundt kalkrappade väggar alla de fromma bröderna i svarta kåpor; och det stora bordets ljus och framdukade, ångande skålar speglades i deras ögon. — Ögon, glimmande med förtegen lystnad eller förstucken högfärd, men mestadels djupa af helgade och fixa tankar — eller slöa i tanketom ro.

Nederst vid dörren, där den blinde portvaktarbrodern vaggade med sitt kala hufvud och höll i knät de skramlande nycklarna, där sutto bispens gäster för aftonen: en skäggig gubbe, blind också han, med säckpipa, och tätt intill honom en ung kvinna, blek, storögd, med ett ansikte, som intet tycktes kunna lifva, blickar ej skygga, men fruset stela, utan undran eller glädje stirrande mot ljuslågorna i den värmda, rymliga hallen.

Midtemot dessa sällsamma främlingar hade nu under allas tystnad — vågbruset mot grundhällarna ljöd ensamt därute — biskopen och hans unge fostersven tagit plats.

Klädd som alla de andra satt han där, den mäktige Lundaprelaten, och det enda, som i åthäfvor skilde honom, var, att han lutade

Nyttiga Julklappar för Barnen!

Barnkläder.

M. BENDIX

16 Regeringsgatan

och

5 Sturegatan.

hufvudet i handen. — De andra läto händerna hvila knäppta i sköten.

Öfver bispens hufvud med dess rundhvalfda, lärda panna, mörkt glimmande, oroliga ögon och tigande, smala, leende gubbmun föll skenet gult och återspegladt som på en dödska.

Länge teg han. Men alla väntade, att han skulle tala, och han log, som om han njutit af deras bidan. »Bröder,» sade han omsider; men röstens ödmjuka kyla klang ej trovärdigt.

Sedan han så välsignat måltiden, bad han dem äta. Strax började de slamra med skålarna, mumla och språka, städse med allvarliga stämmor, trots tysta, snabbt kväfda skratt.

Järnstakarnes vaxljuslågor flämtade af och an. Men stum satt vid biskopens sida hans fostersven. Åt honom vände sig ingen. Men hans unga, bleka ansikte, med kroknäsan och de mjuka läpparna, utforskades, hans blickar följdes af allas blickar.

Kort, skarpt, vandt.

Herr Eskil själf talade då och då sakta med de närmast sittande.

Svennen tycktes höra allt, som sades — utan att lyssna. Men som från en tröttande, längesedan sliten läxa drogs han med tanke och blick tvärs hän öfver bordet, genom vaxröken och de talandes sorl af röster, bort till flickan, den blinde säckpipblåsarens följeslagerska.

Hennes hvithyllta profil under det mörka hucket fångade hans håg. Men ej i den underdåniga undran, som Mariabildens blekt gloriestrålade hufvuden kräfva. Nej, utan så som ett fagert och skärt blomster utifrån tumlande vandringslifvet, som ett vackert strandfynd kastadt ur det källsvarta havet, lockas till skådan, beundran, innan nästa stigande våg tar det med sig bort igen.

Men flickan satt orörlig och vände sig ej. Då höjdes en underlig röst.

»Hvem är jag hos? Hos hvem har jag fått härbärg?» Det var den blinde gästen, som sporde.

»Hos biskop Eskil,» svarade portvaktarbrodern.

»Är han härinne?»

»Ja. Han och herr Östen, hans fosterson. De goda herrarne sitta till bords med oss, med dig och din dotter, med oss alla, fattiga syndare.»

Högljudt genmälde den främmande blinde. »Flickan är inte min dotter. Och jag är ingen syndare.»

Tyst vardt det. Blott en fet broder, som var döf, drack ur sin skål och satte den tungt i bordet.

Länge rådde sedan tystnaden och allas blickar sänktes för bispens.

Han, Eskil, höll sin bentunna, gula hand för ansiktet, men mellan de spärrade fingrarne lyste hans mörka ögonkast som ett åldrigt, såradt rofdjurs.

Och bredvid honom, med hufvudet lutadt mot Eskils högsäte, satt herr Östen, biktbarnt

FREJA-MAGASINET.

Specialaffär för alla till Damtoiletten hörande artiklar.

**18 Humlegårdsgatan 18
29 Drottninggatan 29.**

Lanolin-
Sana-Tvål.
garanterad ren, neutral,
mild och öfverfet.
Bästa Barntvål!
25 öre st.
Grumme & Son
Stockholm.

och kring hans unga läppar lekte ett leende förakt, bittrare än biskopens, men utan oro.

När nu svennens grönblått skimrande, tvifvelsjuka blick såg flickan vid dörren lika stel, lika kall, i denna stund af hotfull tystnad, blef hans löje varmare, vekare.

Munkarne sutto där och bekämpade förnøjelsen öfver det smädliga ord, hvarmed denne spelman kryddat deras signade aftonvard, men i den stumma tillfredsställelsen blandades en väntan, att den djärfve gamle dåren med säckpipan och fickebarnet skulle få lämna gården på vårdberget för sin förhåfvelses skull.

Herr Eskil reste sig. Svart stod han där i sin kåpa, blacksvart mot den blackgrå muren. Ej ett smil krökte de smala läpparna, vid hvilka alla munkstugans ögon nu mer eller mindre ängsligt hängde.

Så signade han den undfångna maten, vinkade herr Östen och försvann i den mörka, låghvålfda trappan upp till torncellen.

*

Uppe i tornet hördes sorlet där nerifrån bortdöende, allt svagare, men oafslått steg ett mullrande, doft orgelbrus af den eviga böljebrytningen mot klippans grund. Det steg och genljöd i murarna.

Det akompanjerade de underliga ord, som byttes den natten mellan gamle Eskil och hans biktbarn.

Biskopen satt vid härden, där ett glödfat sände upp en blåaktig ringlande rök mot det hvålfda taket, en rök, som fyllde detta dunkla studierum med en ljum kryddoft.

Denna atmosfär af stigande rökelse och mjukt tätande skymning omgaf på ett sällsamt tryckande sätt prelatens mörka gestalt.

Och dock tycktes herr Östen, där han stod, stödd mot fönstergluggens djupa nisch, oberörd, ja, väpnad i sinnet mot den stämning af vördnadsvärd, andaktsmättad höghet, som cellen och dess herre gemensamt borde ha ingjutit med mystisk makt.

Redan hade herr Eskil förnyat den vink, som sedan gammalt plägat bjuda hans biktbarn till knäfall. Sina gula fingrar hade han flätat kring krucifixets silfverkedja och lät nu de tunga länkarna glida ur handen ned i det svarta skötet, med ett svagt gnisslande ljud.

Men herr Östen stordes ej af denna tystnad, som eljes likt en mara, en förtrollning böjde sinnen under den heliges vilja.

Biktbarnet teg, som hade det nu intet att bikta. Något nytt, som en fläkt af fjärran haf hade denna afton glidit genom den mörka gården. Det var som om en kedja brustit i dunklet, en boja osynligt lossats.

Plötsligt, med en rättframhet, som aldrig förr fått rum vid dessa nattliga möten på-tu-man-hand, sade biskopen.

»Har du i dag intet syndat?»

Östen mindes den blinde främlingens ord,

kanske och flickans kyliga lugn. Han svarade icke.

Biskopen fortfor.

»Du vill ej längre bikta dig för mig? Icke ens du, min fosterson, hvars själ jag helgat, hvars lif jag närt, du, som äter mitt bröd och ledes af min hand — icke ens du unnar mig mer den lycka, mitt hjärta åtrår, att i sanningens ljus se människohjärtan öppnade och deras tankar uppenbara.»

Tyngre föll mörkret nu, det slöt sig om herr Eskils gestalt och lät hans ord komma som talade ur härdens sista glöd, i nattens djup.

Herr Östens unga hufvud skymtade nu, med den krökta näsan, den rundade hakan, i skuggsvart kontur mot gluggens oklara blå nattdager.

Fostersvennen tyckte sig ännu se biktfaderns ögon flämta till af den mörka glöd, han så länge fruktat, i hvars trollring han känt sig som slagg i smältdegel, han trodde sig se handen vinka till knäfall.

Genom hans unga själ ilade, som färggnistor under slutna ögonlock, alla de biktätter i detta rum, då han under lydnadens vidunder och maktstjälande ångest sökt blotta sitt väsens kärna, hur usel och anstucken denna än vore, för den sugande blickens klinga, offra sitt hjärtas och sina doldaste tankars blod, hur förskämdt det än måtte vara, åt den rannsakarande viljan, som behärskar honom och alla.

Men hans själ hade varit tom, hans hjärteblod som borta, sammanrunnet till en okänd källa — han hade intet haft att säga, intet att ge. — Men något hade kräfts i stället för sanningen och så hade han gifvit, hvad helst biktfadern förestafvat eller antydt.

Nätter af gråt mindes han, gråt öfver haft ofattade, uppdiktade brott, af feberbrännande blygsel för ungdomsbrytningens blott anade brånad, eller för åtrå och handling, hvarom han aldrig drömt, förr än biktfaderns hunglande lystnad tvingat fram som en stark ande de osannaste, vidunderligaste bilder.

Och bekännelsen flödade, överkligheter togo gestalt i ord, skänkta som visioner af makter i dunklet.

Sin egen röst kunde svennen i minnet höra, förtidigt bruten i klangen, skälfvande eller dof — och så tystnaden — och så herr Eskils stämma, som löste och band, band och löste — men aldrig löste helt.

Med äcklande vedervilja upprepade han för sig själf de förlåtelsens ord han fått ur mörkret, signande ord, dem han lika litet begärt som förlåtelsens.

— — Hafvet mullrade; murarna tego. Nere i munkstugan var nu allt slumrande tystnad.

Stilla lyssnade herr Östen till djupens mäktiga ton och samlade i sin håg dess starka, oafslåttliga trots, så att stämman tog strandhällars malmklang och orden föllo med styrkan af ett afgörande.

»Herr Eskil,» sade han, »allt för länge var jag er gäst, åt jag ert bröd, och det är dock icke min skuld, att jag nu är otacksam. Men vet, att min själ har ni aldrig helgat, hur mycket ni än sökt vanhelga den. Och er hand har ledt mig — till afgrundens brant. Men nu inte längre. — Intet ondt har jag velat, men intet ondt finnes, hvartill ni ej trott mig skyldig. Ni har visst straffat er egen lustas brott i mig»

Men, det jag ville och tänkte, emedan min tunga ljög under er viljas bann, ni vet ej det och jag säger eder det icke.»

Hes klang bispens röst.

»Det är nog, öfvernog.»

»Nej, herr Eskil. Rättfärdigheten är och måste vara hänsynslös som orättfärdigheten.

— — Edra munkar därnere, följ dem på fiskefärderna, då de leka med valljäntorna på andra sidan viken eller då de gästa fiskarens hustrur, när männens segel svunnit i väster. — — Eller smyg ned en afton under stilla bönetimman, då de förlusta sig med kort och tärning, såsom de vant sig göra bakom de snidade korstolarne i högaltarets skugga i eder domkyrka. — De hjärtana, de tankarna, måhända mäktar ni någon gång se dem öppnade och uppenbara. Men sök ej rannsaka en sann och brinnande vilja, att ej i dess eldsken du ser, hvad du aldrig vågat eller mäktat se. — Bisp, har du sett, såg du nu ditt eget hjärta, öppnadt och uppenbaradt?»

Ej ett ord mer sade herr Östen. Och herr Eskil svarade icke. Det var, som om ingen människa funnits i torncellen.

Biktbarnet gick och biktfadern var ensam.

*

Nere i munkstugan sofvo bröderna på bänkar och golf. Ljusen voro släckta, men genom den rökiga salen föll från gluggarna den tidigaste gryningens blekblå skimmer, på motsatta muren.

Där — i kalkrappningen ristade herr Östen en stund med spetsen af sin dolk.

Sedan stod han stilla och skönjde bortom munkarnes mörka gestalter den unga flickan, som vid de båda blindas fötter sof, utsträckt på golfvet, med hufvudet hvilande på hucket.

Han såg hennes ansikte lysa mot en rik, gyllne flod af dunkelt rödblondt hår, som under kinden göt sig öfver skuldran och barmen.

Östen stack dolken i bältet och gick förbi den sofvande flickan, tog varligt nycklarna ur portvaktarbroderns knä, öppnade porten och slöt den snabbt, men tyst, efter sig.

Natten, djupblå, med dunkelt fjärran rundt haf och öde stränder, mötte bonom. Fuktigt vintertöcken sam i gråskimrande skyar öfver fjärden, hvars böljebus ekade i berget. Lufden svalkade, saltmättad och kall, och högst i skyhvalfvet gnistrade blå en stjärnklar himmelsslinga.

När munkarne väcktes till morgonmessa, varnade de, att biskopens fosterson och de fattiga gästerna voro borta. Ingen djärfdes säga herr Eskil detta — och han sporde ej då eller sedan därom. — Munkarna trodde, att herr Östen följt säckpipblåsaren för den bleka flickans skull.

Men vid full dager lästes på hallens hvita vägg de otydligt inristade orden:

Du trodde dig värdig att skörda hos mig sanning, där lögn du satt.
Så alltför mycket förlät jag dig,
att ärlighet blef ett brott.

Anklaga mig ej. — Min ödmjukhet förbytes i väpnad harm.
Och den sanning du kräft i förvägenhet
som ett dolksting träffar din barm.

Till alla våra läsare

och vänner af Idun rikta vi härmed uppmaningen att nu utan uppskof verkställa prenumeration för år 1904, på det intet afbrott i tidningens regelbundna expedition må uppstå.

Bland intresseväckande bidrag, som komma att ingå i den nya årgången — Iduns 17:de årgång — framhålles särskildt Selma Lagerlöfs tjugande och fantasirika berättelse

Herr Arnes penningar,

som nu påbörjats. Nyttillträdande prenumeranter för år 1904 erhålla gratis de redan publicerade arken af denna förträffliga bok.

Prospekt sändas gratis och franco genom Generalagenturen Josephson & Reteike, Göteborg
Erhålles å alla apotek och kemikalieaffärer.
Tillverkare: BAUER & Co., Berlin S.

Verksamaste och mest styrkande näringsmedel för vuxna och barn. Med glänsande resultat förordadt af läkare- auktoriteter. Stärker nerverna och förhöjer kroppsbyggnadens alla delar.

SANATOGEN

MARIA CHARLOTTA HAGBERG.

EN AF vår kyrkas yppersta män, nu nittio-årig, yttrade en gång på tal om mänskligheten: »det ges mörka gåtor, men det finns också ljusa sådana». Om den nyss bortgångna fröken Maria Hagberg kan förvisso sägas, att hon var en af dessa ljusa gåtor, om det annars är en gåta att i denna värld af ofrid, kif och konflikter kunna behålla ett ljusst sinnes lugn och harmoni.

Hon hörde till en begåfvad släkt. Hennes fader var den uppburna predikanten och vältalaren pastor primarius C. P. Hagberg. Af hennes tre bröder voro två professorer och den tredje öfverste, och hennes enda syster var gift med biskop Anjou. Ehuru hon redan vid nio års ålder var fader- och moderlös, hade hon tillfälle att i sin äldste broders hem i Lund, där hon tillbringade sin första ungdom, deltaga i den tidens mest intelligenta sällskapslif. Men det var först sedan hon flyttat tillsammans med sin yngre bror för att blifva värdinna i hans hus och mor för hans späda fosterdotter, den redan så högt uppburna skolföreståndarinnan och skriftstäl-larinnan fröken Anna Sandström, som hennes själ fick sina djupaste intryck. Af den religiösa rörelse, som på femtiotalet spred sig inom Stockholms bildade kretsar, blef hon djupt gripen, och hon började genast i handling omsätta de skatter af tro och lif hon emottagit. Hon ägnade sig med ifver åt välgörenhet, ingick som medlem i Adolf Fredriks församlings skyddsförening och i styrelsen för dess barnkrubba samt i diakonissanstaltens arbetsförening.

Men förutom detta och mycket annat arbete i välgörenhetens tjänst hyste hon ett lifligt intresse för allt mänskligt framåtskridande.

När Anna Sandström bildade sin för vårt kvinnliga undervisningsväsende banbrytande flickskola, blef fröken Hagberg för densamma ett verksamt stöd, och under årens lopp följde hon dess ebb och flod, dess misräkningar och dess framgångar med den varmaste sympati. Denna skola blef, liksom stiftarinnan själf, hennes skötebarn, hon öfvertog ock där undervisningen i kristendom.

Men när skolan, som ändtligen kämpat sig fram till allmänt erkännande och storartad anslutning, firade sin gripande 25-års fest, då

kämpade Maria Hagberg med den sjukdom, som tog hennes lif.

Hon skall saknas som få, ty hon hade ett modershjärta, som älskade ungdomen. Hon var glad med de glada, deltagande med de sorgsna, öm och mild mot alla. Hon förstod det fina skämtet lika väl som det djupa allvaret.

Men först och sist må man om henne säga, att hon var en ödmjuk Herrens tjänarinna, som aldrig ansåg något offer för stort, utan som fröjdade sig ju mer hon kunde tjäna och ju mer hon fick gifva. Detta var den ljusa gåtans hemlighet och lösning.

AMANDA KERFSTEDT.

OM HON BARA VORE RIK...

HON ÄR glad, hon är rolig,
hon är söt, hon är solig.
Hennes ögon äro bruna med skiftning i gult
och så vindar hon, men tänk: det är rakt inte
fult!

Och håret det ljusa,
det förargeligt släta,
som ej vill sig krusa,
är samladt i en fläta
så lång och så tung...

Så frisk hon är, och ung!
Ja, hyn den är så klar som den skäraste snäcka,
och löjet gräfver gropar, så skälmaktigt täcka.
Och körbärsröd är munnen, den svällande lilla.
Och så som hon kan skratta och sjunga och
drilla.

Det är kvitter och glitter och pärlor och musik.
Om hon bara vore rik!
Och tänk nu bara, tänk, hur hon rör sig i
valsen,

den foten, den midjan, den böjningen på halsen...
Det är finhet och grace,
det är hållning och ras!

Det är linjer, som förevigas borde i marmor.
Ja, Klingenhjälms hette hennes farmors farmors
farmor,

och henne är hon troligen, nej, säkerligen lik.
Om hon bara vore rik!
Hon kan spela och parlera.
Hon kan virka och brodera
den petigaste fina hardangersöm med mera.
Och måla kan hon skärmar
och teckna kan hon pärmar
med långa, långa stjärklar och strålar och my-
stik...

Om hon bara vore rik!
Och dum är hon ej heller,
då det hushållet galler.

Hon koka kan och baka
och vet hur den skall smaka,
hvarendaste rätt.

Ja, klok är hon i grunden
och tror ej att stekarne flyga oss i munnen
på något slags sätt.

Hon vet ej blott att skilja
på vallmo och lilja,
men på hvete och råg och på abborre och sik.

Om hon bara vore rik,
ja, om hon bara vore rik!

ANNA KNUTSON.

WILH. BECKER,

Kungl. Hofleverantör.

5 Malmorgsg., Stockholm.
Ur Kemikalieafdelningen:

Ammoniak.....	pr kg. kr. 0.50	Fläckvatten	pr kg. kr. 0.25
Bikarbonat	» » 0.50	Formalin	» » 2.50
Blyvatten	» » 0.20	Glycerin	» » 1.75
Borax, pulv.....	» » 0.60	Häfta, amerik. pr met.	» » 2.—
Borlanolin	» » 6.—	Insektpulver	pr kg. » 4.—
Borsyra, i krist.	» » 0.80	Jodkallium	pr hg. » 2.80
Borsyra, pulv. »	» » 1.—	Jästpulver	pr kg. » 3.50
Borsyrelösning »	» » 0.25	Klorsyraadt kali »	» » 1.25
Borsyrevaselin »	» » 3.50	Kamfer	» » 5.50
Bromkallium ..	» » 5.25	Kamferliniment »	» » 3.75
Bromnatrium ..	» » 7.—	Kamferolja	» » 4.—
Chinosol	pr rör » 0.90	Karlsbadersalt »	» » 2.75
Cedro-olja.....	pr hg. » 1.60	Kollodium	» » 5.—

Priskurant, franco, på begäran.

BJÖRNSTJERNE BJÖRNSON. ÅRETS LITTERÄRE NOBELPRISTAGARE.

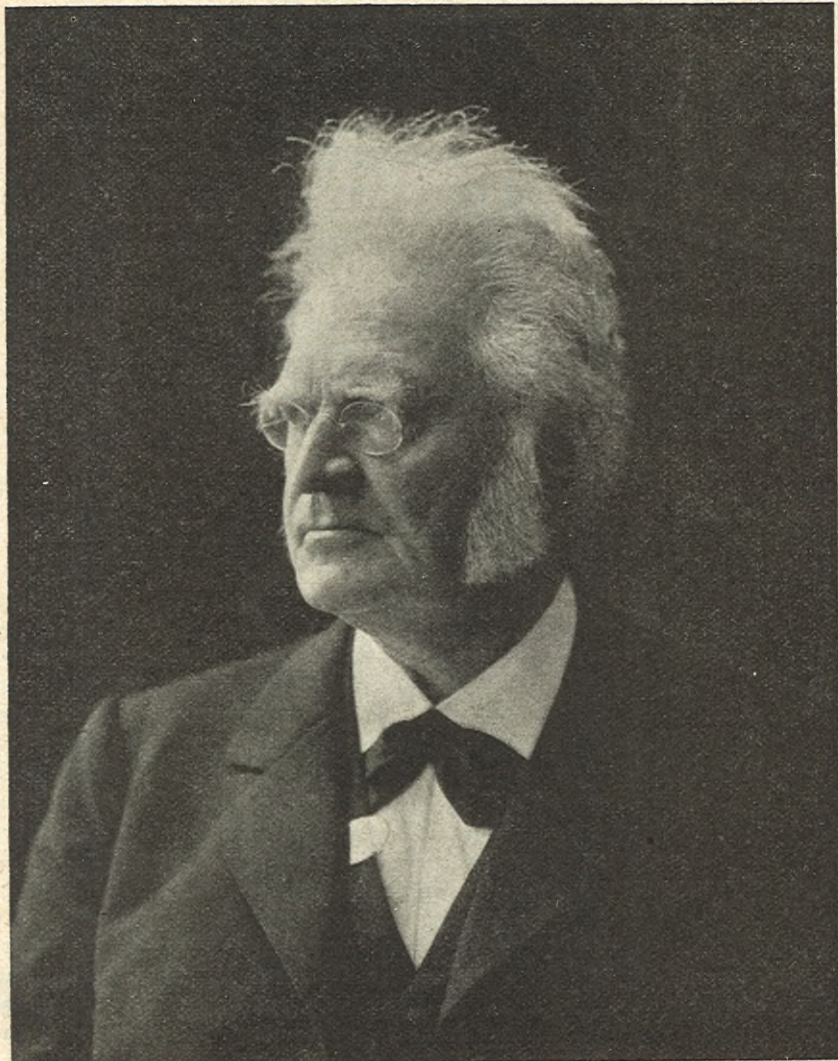
I DAGARNA har Björnson fyllt sjuttiett år och firat sin födelsedag i Stockholm för att samtidigt mottaga nobelpriset för litteratur.

För första gången har då priset tilldelats en af Nordens största skalders under 1800-talet. Björnson har haft denna rang, alltsedan »Synnöve Solbakke», »Arne» och »En glad gut» vid 1800-talets middag fängslade hela Skandinavien genom skildringens strålande ungdom; idealiseradt klara och vackra, primitivt enkla människor och tider, dagfriskt morgonljusa naturstämningar, optimistiskt spänstiga gestalter återgifna i de gamla sagornas sammanträngda och fyndiga stil. Hans litteraturhistoriska betydelse som en af bondeberättelsens tidigaste företrädare är redan antecknad i vitterhetens häfder, men den öfverflyglas af hans aldrig sinande, städse lika varma och beundransvärda lyrik. Det är en outtömlig, oeffterhärmlig, gnistrande poesi i hans dikter. Från och med början af hans diktarbana och till allra senaste år har Björnsons visor klungit med den klaraste klang. Än hurtiga och munt-ra, än modiga och kända, än innerliga och vemodfulla, äro de en ögonblicksnatur, en stämningensmänniskas barn, skapade af ett kort nu, men speglade ett lif, lysande som glimtar af sol eller stjärnor, musikaliskt väljudande, symboliskt djupa, alltid bräddade af känsla. Kanske är inget af Björnsons verk så oförglömligt som hans små visor.

Hans utomordentliga alstringskraft har likväl skapat stora och betydelsefulla arbeten äfven utanför hans lyriks blommande ortagårdar. Han har fört opp på skådebanan en mängd gestalter af stora öden och hög växt. Dramats och hjältesagans storvulna människor: den lidelsefulla Halte-Hulda, den högtragiske Sigurd Slembe har han gifvit blod af sitt blod, lif af sitt lif. Samtidens problem och kamp brinna och blöda i »Over Ævne», »Pål Lange og Tora Parsberg» och andra samhällsdramer. Humorns befriande skratt ljuder från »Geografi og kærlighed». I romanform har han lämnat två så betydelsefulla nutidsskildringar som »På Guds veje» och »Det flager», och af hans ypperliga berättelser förtjäna nämnas sådana starka och fina verk som »Stöv», »Mors händer» och »Absalons hår».

Inemot midten af 70-talet upphörde Björnson med allmogeberättelserna och det historiskt-klasiska skådespelet för att, liksom tidigare Ibsen, gå samtidens förhållanden mera in på lifvet. Samtidigt hade hans alstring frigtjorts från tidigare grundtvigiansk lifsåskådning. Den flamma af hänförelse och nit, som alltid lyst och eldat hans dikt som hans dåd, gör äfven de senare årens arbeten till märkliga och medryckande ting. Hans tendensarbeten ha alla sin bästa del i själfva temperamentets liffullhet och frodiga intressen och deras största

Amerikanska Galoscher och Snow-Boots äro bäst och elegantaste!

BJÖRNSTJERNE BJÖRNSON, ÅRETS LITTERÄRE NOBELPRISTAGARE.
K. ANDERSON, CHRISTIANIA, FOTO.

NIELS RYBERG FINSEN, ÅRETS MEDICINSKE NOBELPRISTAGARE.
F. RIISE, KÖPENHAMN, FOTO.

betydelse är karaktärsteckningen, isynnerhet i de stora kriserna. Orädd och människokännare, skapar Björnson storslagna scener af vådsamma konflikter, där man lika mycket beundrar framställningens intensitet som själsanalysens intuitiva säkerhet.

Allt hvad Björnson skrivit är fyllt af brisande handling, det evangelium han förkunnar är gärningarnas, det osjälfviska handlandets till fromma för andra. Han är född agitator, hans ord eggjar och manar, hotar och ber. Hans skaldemakt gör den skäraste poesi af hvardagens lif, men ännu väldigare växa hans vingar, då han spänner dem i stormtider. Från sin ungdoms idylliska romantik har han skridit fram till mannaålderns och höstens pedagogiskt och etiskt besjälade realism.

I sin framställning af »Björnsonmyten» förklarade den danske litteraturhistorikern Vilhelm Andersen i festskriften till Björnson i fjol, att den norske skalden var den nutida inkarnationen af Thorsgestalten. Thor var familjens, hemmets gud, och i Björnsons skriftställarverksamhet och skaldeverk är det kärleken till lifvet och samkänslan med de andra, som innerst äro kärnan. Björnson har förmågan och makten att säga *vi*, det är också han som sjungit sitt folks sång: *ja vi elsker*. Därigenom har han äfven blifvit den mest utpräglade norska författarindividualiteten. En yngre norsk skald, Knut Hamsun, har sagt honom ett helt folks tack i strofer som denna:

Han er Tolken, født og baaren
for vor Nød og Lyst.
Ingens Arm som hans at føre,
ingens Ord som hans at røre.
Naar han tier, er der tyst.

För Sverige ha Björnsons verk under flera tiotal år betydt mera än många af våra egna

författares. Och än i dag hör han till de här mest lästa af utländska författare.

RUBEN G:SON BERG.

FINSEN OCH LJUSBEHANDLINGEN.

LJUSBEHANDLING — fototerapi, helio-terapi — kallas den behandling af sjukdomar, hvarvid man som läkande medel använder ljus, speciellt solljus och elektriskt ljus. Ofta räknas hit äfven behandlingen medels Röntgenstrålar, hvilket dock är oriktigt, då Röntgenstrålarne icke äro lysande.

Solljusbehandlingen har användts i medicinens tjänst allt sedan forntiden. De romerska läkarne behandlade exempelvis gikt med solbad, och i det gamla Roms privathus funnos ofta *solarier*, där man i naket tillstånd lät sig bestrålas af solen. Äfven i nyare tid har solbehandling ofta användts af såväl läkare som andra, i det man utgick från den åskådningen, att då solljuset är en nödvändig betingelse för alla högre växter och då de flesta människor och många djur känna välbefinnande af en viss grad af solljus, så torde detta äfven öfva en gagnelig inverkan vid vissa sjukdomar.

Knappt hade det elektriska ljuset vunnit allmän utbredning, förrän man började använda äfven detta i medicinens tjänst. Till en början användes det endast i form af glödljus; det är särskildt den amerikanske läkaren Kellog, som utarbetat denna metod. I ett skåp, så stort att patienten kan sitta däri, endast med hufvudet utanför, anbringas en mängd elektriska lampor. Temperaturen i skåpets inre i förbindelse med den direkta strålvärmen frambringar hastigt en ymnig

svettning, som, enligt förmenande, förstärkes eller påskyndas af ljuset.

Den förste, som användt ljusbehandlingen på fullt vetenskaplig grundval, är emellertid årets medicinske Nobelpristagare, den danske läkaren professor *Niels Ryberg Finsen*. Född den 15 dec. 1860 i Thorshavn på Färöarne, blef han student i Reykjavik år 1882, med. kandidat vid Köpenhamns universitet 1890 och prosektor i anatomi vid universitetet 1890—93, men har senare lefvat som vetenskapsman, uteslutande sysslande med undersökningar öfver ljuset. År 1895 begynte han behandla lupuspatienter med ljusstrålar, och i april 1896 grundlades »Finsens medicinska ljusinstitut», som nu fått många efterföljare världen rundt, som bekant äfven här i Sverige.

Den väsentliga skillnaden mellan Finsens och hans föregångares undersökningar öfver ljusets användbarhet som läkemedel ligger i främsta rummet däri, att han undersökte och använde ljuset i så rent och oblandadt tillstånd som möjligt, det vill säga befriadt från värmestrålarne. För att erhålla ett rent och så vidt möjligt värmefritt ljus filtrerar Finsen ljusstrålarne genom vätskelager, som kvarhålla värmestrålarne, men genomsläppa de egentliga ljusstrålarne, särskildt de »kemiskt verksamma» af dem, de blå, violetta och ultravioletta. Som ljuskälla använder han *dels* solljuset, som samlas genom stora linser, i hvilkas inre finnes en blå vätska, som absorberar såväl de egentliga värmestrålarne som de röda ljusstrålarne, hvilka också äro starkt värmande, *dels* elektriskt båg ljus, det enda artificiella ljus, som är tillräckligt rikt på de verksamma strålarne. Detta ljus koncentreras genom att gå genom en kikarliknande apparat med en serie linser af bergkristall, mellan hvilka ett vätskelager tillbaka-

håller värmestrålarne. Antingen nu solljus eller elektriskt ljus användes, anbringas dessutom på den plats af patientens hud, som skall behandlas, en tryckapparat, bestående af två kvartsplattor, mellan hvilka löper en ström af kallt vatten, hvarigenom åstadkomes, dels att blodet, hvars röda färg hindrar ljusets inträngande, tryckes undan, dels att den rest af värmestrålar, som ännu finnes i ljuset, oskadliggöres.

År 1895 behandlade Finsen det första fallet af lupus, en form af hudtuberkulos, med öfverraskande godt resultat. Till slutet af år 1900 hade på ljusinstitutet i Köpenhamn behandlats 600 lupuspatienter, på få undantag när med utmärkta resultat. Äfven en del andra hudsjukdomar ha med fördel behandlats med Finsensljus, och i sin helhet kan den nu världsberömda danske läkarens metod betecknas som en af den nyare medicinska vetenskapens betydelsefullaste eröfringar.

ETT BESÖK HOS FORSKARPARET CURIE I PARIS.

Bref från Iduns Paris-korrespondent.

DÅ JAG för ungefär en vecka sedan erhöLL telegrafisk order från Idun att uppsöka, intervju och låta fotografera makarne Curie, hvilka till följe sina många epokgörande vetenskapliga upptäckter uppstälts som pristagare af Nobelpriset i fysik detta år, trodde jag att denna uppgift ej skulle blifva svårare än många andra, jag hittills lyckats gå i land med. Men det blef den!

I öfver åtta dagar har jag förgäves sökt få deras adress. Våra båda stora adresskalendrar »Bottin» och »Hachette» hade ingenting att nämna om dem. I den första fanns ingen enda innehafvare af detta namn och i den senare endast en, hvars yrke af »brocateur» dock knappast kunde kvalificera honom som eventuell Nobelpristagare — åtminstone ej i fysik! Fick jag så fatt i »Larousse», det stora encyklopediska verket, och här fann jag verkligen en liten knapphändig upplysning om makarne Curie, men ingenting stod nämnt om deras egentliga sysselsättning eller deras adress. Med skäl misstänkande att de på ett eller annat sätt voro fästade vid härvarande universitet, vände jag mig till »la Faculté des Sciences», där dock ingen kunde lämna mig några som helst upplysningar. För ett par af de herrar, hvilka jag här sökte, var visserligen namnet Curie ej alldeles främmande, men man tycktes tro att han hörde till något annat franskt universitet. På Pasteurs institut, dit jag blifvit rådd vända mig, visste man lika litet. Besökte jag så tidningarna Figaros och Journals redaktioner, hvilka förut välvilligt stätt mig till tjänst med upplysningar, och här lofvade man mig med äkta franskt tillmötesgående att göra efterforskningar för att sedan naturligtvis ej göra det

minsta åt saken! Huru jag till sist lyckades uppspara herrskapet Curies hemvist, det är en detektivbragd, värdig nära nog en Conan Doyle.

Hade det emellertid varit svårt att finna deras adress, så var det knappast lättare att finna detta ställe på kartan.

Boulevard Kellerman är för det stora flertalet parisare tämligen obekant. Den utgör en af de yttre fortifikationerna följande boulevarderna. Tvänne timmar tog det att komma hit ut, och man måste använda nästan alla här till buds stående trafikmedel. Boulevard är en tämligen oegentlig benämning för denna vägsträcka, som tätt följande vallgrafven ej äger ett enda träd. Trakten är ingalunda tilltalande; byggnaderna, i allmänhet mycket anspråkslösa, ligga långt i sär. Tyst och stilla är det härute, och man har svårt att fatta att man har den stora bullrande världsstaden alldeles inpå sig. Egendomen nr 108 utgöres af en liten villa af ganska modest exteriör, och här är det som makarne Curie under närmare 10 år studerat och kalkylerat.

att spåra någon högre grad af intelligens. En mycket borgerlig företeelse, som man skulle tro mera van att handskas med grytor och pannor än med retorter och deglar.

Hon mottog mig emellertid på det mest älskvärda sätt, och sedan presentation och ursäkter blifvit undanstökade, lånade hon sig välvilligt till en intervju. Vid dylika var hon ock tydligen van, ty utan att jag behöfde fråga uppläste hon nästan som ur en bok en hel mängd uppgifter om sina och sin mans upptäckter.

Olyckligtvis var jag ej tillräckligt hemma i ämnet för att riktigt kunna följa med och förstå allt, och ännu mindre skulle jag drista mig att för Iduns läsare söka återgifva hvad jag hörde. Detta blir de stora tidningarnas, med deras mera vetenskapligt skolade korrespondenters, uppgift! Några mera personliga upplysningar om makarne Curie anser jag mig dock böra lämna.

Mannen, Pierre, helt ung, han är född 1859, är professor i fysik och kemi såväl vid Paris

högskola som å Sorbonne. Madame är professor äfven hon vid högre kvinnliga normalskolan i Sèvres. Jag skulle vilja uppskatta hennes ålder till en 35 år. Gifta sedan åtta år, voro de båda vid tiden för sitt äktenskap redan kända och erkända inom vetenskapliga kretsar. Det finnes en äldre broder, Jacques Curie, äfven han framstående fysiker och universitetslärare.

Upptäckten af Radium är redan 5 år gammal, i det att paret Curie år 1898 upptäckte detta jämte en annan »corps radio-actif», benämnd Polonium. Äfven en mängd andra märkliga upptäckter på det fysisk-kemiska området tillkomma detta forskar-

par. Som en egendomlighet kan jag nämna, att hvarken mr eller m:me C. äro dekorerade. »Vi hafva båda upprepade gånger erbjudits dylika nådevedermälen, men i enlighet med våra principer, hafva vi afböjt alla dylika.» upplyste madame, »däremot äro vi gifvetvis ledamöter i en hel mängd så väl franska som utländska vetenskapliga sällskap.»

Vi hade just kommit hit under vårt samtal, då dörren öppnades och en liten behändig flicka på en 6 år, makarnes enda barn, kom in och förklarade att »pout-au-feu'n blef kall», samtidigt som hon på den besökande riktade en så ogillande blick, att denne ögonblickligen rustade sig för uppbrott, efter att hos lilla Irène och hennes mamma hafva framställt några ursäktande ord.

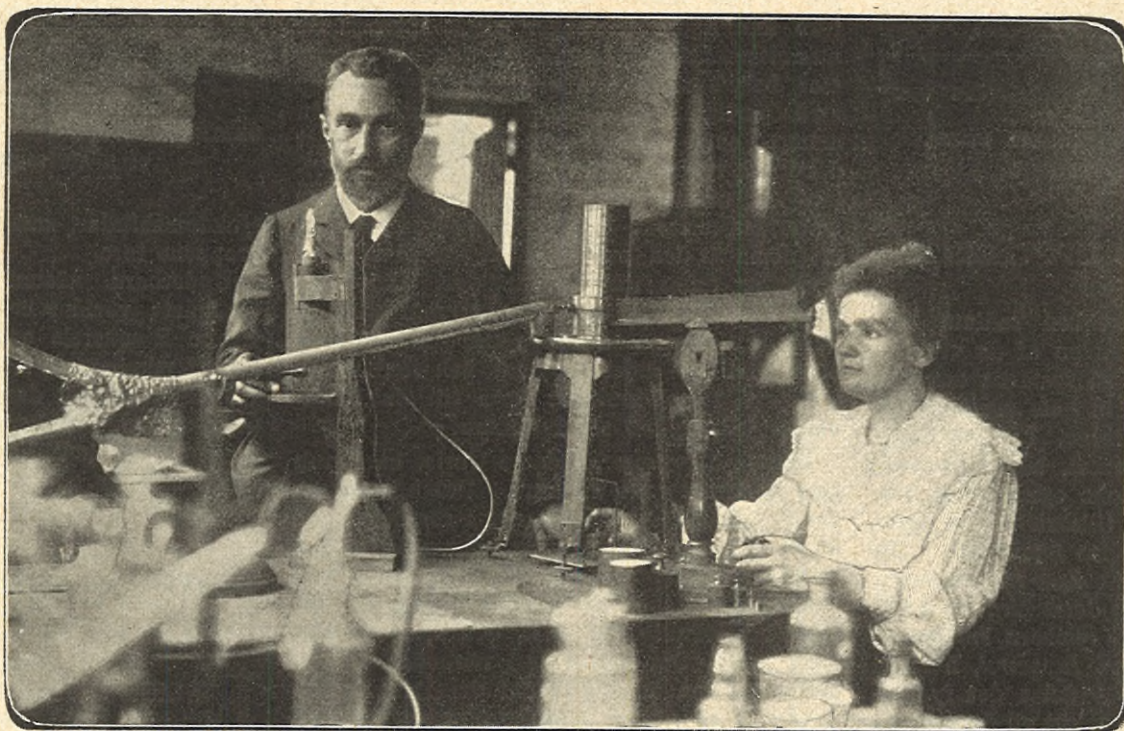
Innan jag gick, lämnade mig emellertid m:me C. ofvanstående fotografi, som återger de båda makarne i deras laboratorium.

Paris i december 1903.

EDVARD STJERNSTRÖM.

GLÖM EJ

Jubileumstondens sparbössor!

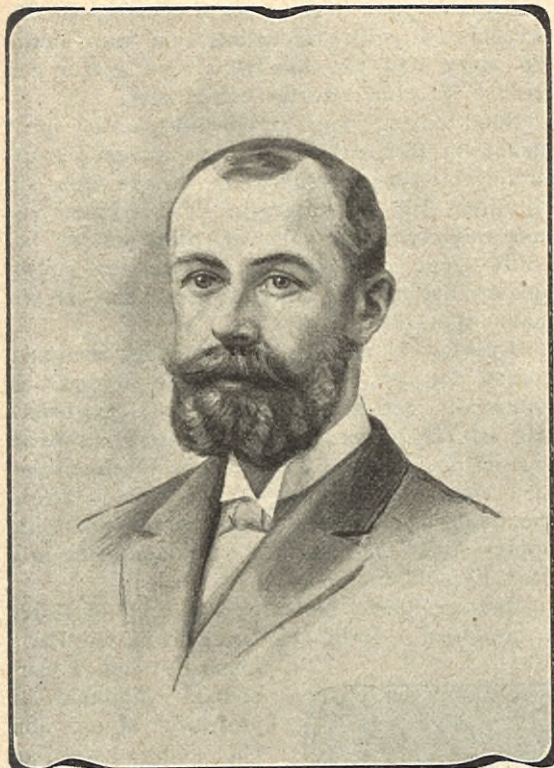
NOBELPRISTAGARNE HR OCH FRU CURIE I DERAS LABORATORIUM I PARIS.

Vi ringa på en mycket primitiv klocka och om en stund öppnar en bonne porten. På vår fråga om vi kunde träffa mr. upplystes vi om, att han för närvarande vistades i London och skulle först om en vecka komma hem. Madame höll på att dejeuner och tog ej emot annat än efter kl. 5.

Vi hade emellertid gjort oss allt för mycket besvär för att återvända med oförrättadt ärende och därför voro vi nog hänsynslösa att yrka på ett samtal. Bonnen tog efter ganska mycken opposition vårt kort, för att om en stund komma tillbaka och föra oss in i våningen.

Om bostaden till sitt yttre verkat modest, så gjorde den till sitt inre nästan ett paupert intryck. Rummen med tarfliga och få möbler, utan en taffa, en blomma eller annat prydnadsföremål, som kunna skänka äfven den torftigaste lägenhet en hemmets trefnad, verkade obeskrifligt naket och torftigt. Jag slog mig ner i en soffa, ur hvilken hårstopningen stack ut på flere ställen. Kallt var det dessutom, och jag skattade mig lycklig, att modet här tillåter en besökande att behålla sin öfverrock på.

Jag behöfde ej vänta länge innan madame kom. En stor, kraftigt byggd dam med tämligen hvardagliga drag, i hvilka man har svårt

HENRI BECQUEREL. EN AF ÅRETS NOBEL-
PRISTAGARE I FYSIK.

RADIUM OCH DESS UPPTÄCKARE.

UPPTÄCKTEN af metallen radium kan tryggt betecknas som en af de viktigaste, som någonsin gjorts på fysikens område. Anledningen till upptäckten gafs genom de af Röntgen upptäckta X-strålarna. I hvarje Röntgenrör, som är i verksamhet, kan man iakttaga en grönbå nyans, som synes utgå från glasväggen i röret och tillskrifves en egenskap hos glaset, som kallas fluorescens. På X-strålarnas första tid ansågs fluorescensen som källan till dessa, och detta förde år 1896 den år 1852 födde franske fysikern, ledamoten af institutet *Antoine Henri Becquerel*, hvilken i år med makarne Curie delat det fysiska Nobelpriset, på den tanken, att all fluorescens frambragte X-strålar. Han försökte därför med åtskilliga fluorescerande salter, bl. a. salterna af metallen uran, som besatt ifrågavarande egenskap i utpräglad grad. Becquerel insåg emellertid snart, att verkningarna måste bero på något annat än fluorescens, ty uransaltet frambragte strålarna till och med om det aldrig varit utsatt för ljus. Han förstod, att han hade att göra med ett slags strålar, som hittills varit okända, och strålarna ha därför efter honom benämnts *Becquerelstrålar*.

Becquerels försök väckte stort intresse hos en dam i Paris, *fru Curie*; hon beslöt sig för att pröfva om icke äfven andra ämnen ägde uranets egenskaper. Hon experimenterade med så godt som alla kända grundämnen och fann att blott ett enda, nämligen thorium, var »radioaktivt», d. v. s. utsände Becquerelstrålar. Men samtidigt gjorde hon den iakttagelsen, att vissa malmer, som innehöllo uran, voro långt starkare radioaktiva än uranet själf; i synnerhet var detta fallet med vissa slag af mineralet pechblende. Fru Curie drog häraf den skarpsinniga slutsatsen, att uranmalmen innehöll ett nytt, oupptäckt grundämne af långt starkare radioaktivitet än uran och thorium.

Tillsammans med sin man, *Pierre Curie*, gick hon så till arbetet att afskilja och bestämma det nya elementet. Man kan göra sig en föreställning om de svårigheter, hvilka de hade att bekämpa, när man hör att bästa

sorten pechblende blott innehåller 0,00002 procent radium, med andra ord $\frac{1}{5}$ gram pr ton.

Emellertid lyckades processen, och fru Curies antagande bekräftades; man hade erhållit ett nytt element, *radium*, som med hänsyn till radioaktivitet fullständigt ställde uran och thorium i skuggan. Det fullt exakta förhållandet är ännu icke bestämdt, men radium är minst en million gånger kraftigare i sin verkan än någon af sistnämnda metaller.

Radium utsänder strålar, d. v. s. det skjuter ut partiklar från sig själf i rymden med en sådan oerhörd hastighet, att 14,000 km. i sekunden utgör den minsta uppskattningen. Ehuru denna afgang af partiklar ständigt fortgår, uppgår likväl den verkliga förlusten pr kvadratcentimeter radium icke till mer än ett milligram på ett tusen millioner år. Naturligtvis är icke det kraftigaste mikroskop i stånd att urskilja en så oändligt liten partikel, hvarför det är omöjligt att upptäcka förlusten med synsinnet eller fatta den evighet, som tusen millioner år utgöra. Till en början syntes därför madame Curies upptäckt icke kunna bli af något vitalt intresse för människosläktet. Likväl är den af ytterst stor betydelse, ty den utstrålning af oändligt små partiklar af materia, som utgår från många, om ej alla ämnen (radium är endast det mest typiska exemplet), visar till en början att atomen, som hittills ansetts utgöra materiens minsta beståndsdel, icke efter allt att döma är den minsta, utan består själf af myriader ännu mindre partiklar. Och härifrån härleder sig nu en ny uppfattning af materiens sammansättning, som för oss långt bort från de äldre ideerna och som måste resultera i uppfinningar, som till sina verkningar kanske äro revolutionära.

Ingen, icke ens madame Curie, har ännu sett radium i rent tillstånd. Det har endast varit möjligt att erhålla det i förening med andra ämnen. Dock redan i dessa föreningar visar det de underbaraste egenskaper. Så kan det t. ex. fotograferas med sitt eget ljus, ett ljus som ständigt har lyst, och som ständigt skall lysa. Om det föres i närheten af vissa andra ämnen meddelar det dem sin ljusförmåga. Om radium sålunda placeras nära en diamant nattetid, så lyser stenen med glänsande fluorescens. Det frambringar samma fenomen på det mänskliga ögat. Om en partikel af radium hålles intill det slutna ögonlocket eller intill tinningen, frambringar den en ljusförmåga. Om dess förmåga att framkalla fluorescens hos vissa ämnen är begränsad, så framkallar det i stället radioaktiv egenskap hos hvarje ämne i dess närhet. Sålunda blef allting radioaktivt i Curie's laboratorium. Vattenrören, instrumenten, luften, experimentatorerna själfva antogo radiums egenskaper och sände ut strålar hela timmar och dagar, sedan radiumsubstansen blifvit aflägsnad.

Det inses omedelbart att makarne Curie's upptäckter ha enorma utvecklingsmöjligheter. Man har bland annat undersökt hvilken för läkekonsten gagnelig inverkan de radioaktiva ämnena ha på människokroppen. Det är tydligt, att de skola bli af stor vikt för synorganen, sedan man funnit en ny metod att göra intryck på synnerven. För ögonläkarne komma dessa upptäckter att bli af stort gagn. Men ännu större möjligheter skola genom dem skapas. De små partiklar, som flyga ut från radioaktiva ämnen, intränga utan svårighet i vanliga ämnen, som ej äro alltför täta; radiumpartiklar rusa fram i mellanrummen mellan en kropps atomer. Det är därför tänkbart, att man på denna väg skall kunna bekämpa en invasion af mikrober och angripa

BERTHA VON SUTTNER. ENLIGT RYKTET UTSEDD
TILL ÅRETS NOBELFREDSPRIS.

sjukdomshärdar, som äro belägna i människokroppens inre.

Underbara, nästan ändlösa perspektiv in i vetandets världar är det alltså, som öppnats genom Becquerels och makarne Curies märkliga forskningar. Att det är *en kvinna*, som vid dessa spelat den kanske mest betydelsefulla rollen, skänker åt årets Nobelprisutdelning ett för hela hennes kön stolt och glädjande intresse.

BERTHA VON SUTTNER OCH FREDSSAKEN.

ENLIGT HVAD det förljudes från Norge, torde årets Nobelpris för fredssakens främjande antagligen komma att tillfalla en kvinna, nämligen fru Bertha von Suttner, den begåfvade författarinnan, hvilkens eldiga pennas anfall på krigets barbari sedan länge ställt henne i fredsagitatorernas främsta led.

Bertha von Suttner, som föddes den 9 juni 1843, är dotter till österrikiske fältmarskalken greve Kinsky och förmälde sig 1876 med baron A. G. von Suttner, likaledes skriftställare och förnämligast känd genom sina skildringar och romaner från Kaukasus.

Baronessan von Suttner började år 1882 sin författareverksamhet, då hennes första arbete »En själs inventarium» utkom och gjorde mycken lycka.

Den efterföljdes snart af många andra, dels rent psykologiska skildringar, dels romaner, hvari hon tog till orda för det berättigade i kvinnans likställighet med mannen i intellektuellt hänseende.

Hennes förnämsta arbete blef dock lefnadsteckningen »Ned med vapnen!», i hvilken tankar, som hon länge burit på, togo form.

Boken kan kallas en elegi öfver kriget. Författarinnan rycker oss oemotståndligt med sig ut bland krigets fador. Vi lära känna det som ett förfärligt gissel, dubbelt hemskare och grymmare än alla andra, emedan det tager dem alla i släptåg, och emedan sjukdom, fördöelse och hungersnöd öfverallt följa det tätt i spåren.

I början af 1890-talet grundade Bertha

von Suttner i Österrike, hvarest hon är bosatt, en kretsförening af den internationella fredsligan, och hon hade glädjen att se hela den intelligenta världen i Wien sluta sig till detta förbund. På fredskongressen i Rom representerade hon det österrikiska fredsförbundet och höll i sådant syfte ett tal å Capitolum. Hon är den första kvinna, som offentligen uppträdde på detta ställe.

Kan man hoppas, att Bertha von Suttner en dag skall se sin fredsidé förverkligad? — Kan hon på allvar hoppas, att mänskligheten skall inse sin fåkunnighet, att folken skola uppnå förnuftets ålder, och att det skändliga kriget en dag skall upphöra att söla denna planet, bättre upplyst om de sanna villkoren för sin lycka? — Nittionio människor af hundra skola ännu under långa tider röna den oundvikliga nödvändigheten af att hugga knifven i sin nästa; och den hundrade, som anser dem för vansinniga, skall betraktas som utopist. — Professor Michelsen yttrar: »att fordra evig fred, att fordra, att alla folk skola vara eniga i vilja, är att fordra, att alla människor skola hafva ett och samma ansikte.»

Bertha von Suttner är idealist i ordets bästa bemärkelse. Hon tror själf fullt och fast på det hon säger, hon är öfvertygad om, att hennes arbete skall bidra till afhjälpan af de missbruk, som hon afskyr. Hennes skrifter äro genomträngda af innerlig hängifvenhet och stadig förtröstan på människornas mottaglighet för sanningen.

Det vore därför en välförtjänt utmärkelse åt den för världsfreden eutusiastiskt kämpande kvinnan, om årets stora fredspris blefve henne tilldeladt.

DIAMANTKORSET. EN UNGDOMS-NOVELL AF DANIEL FALLSTRÖM.

(FORTS. FR. FÖREG. N:R.)

»ÅTER HÖR JAG ER i min närvaro skymfa gubben Bernard bakom dennes rygg, åter lägger ni ert förakt för desse män i dagen. När ni första gången kallade Jean Bernard en bedragare, hade jag ännu icke sett dennes öppna, trovärdiga ansikte och hade icke hört honom tala om er med en kärlek och vördnad, som lockade tårar i mina ögon. Ni skulle sett, huru hans ögon glänste af fröjd, då han hörde, att ni ännu mindes Murgrönsnästet och de glada dagar ni där framlevat i er ungdom! — O, min far, kan ni verkligen vara så blind, att ni icke inser, att Jean Bernard är oskyldig, och är ni nog grym att ännu låta honom lida för ett brott, som han icke begått. Ni trodde honom hafva stulit ifrån er, men det är en annan, som . . .»

»Louise!»

Han lyfte sina knutna händer och det såg nästan ut, som hade han varit färdig att slå henne, men i nästa ögonblick sjönk han ned på divanen och förde händerna till sina ögon, ur hvilka en flod af bittra tårar bröt fram.

»O, det är förfärligt, detta!» suckade han, »men det måste vara han . . . jag måste anse honom som tjuf för att kunna fria henne!»

Louise stod likblek och skälfvande midt i rummet, ett rof för de grymma tvifvel, som plågade henne, rysande för den mörka gåta, som hon måste lösa, kostade det än hennes lufs lycka! Ja, hon måste veta allt! Bättre att få visshet än att slitast mellan fruktan och hopp! Hon älskade Ary, älskade honom med den första kärlekens hela styrka, — hon hade ju sagt honom det under deras vandring hem till slottet, — och hon ville veta, om

hennes kärleks dröm skulle blifva en ljuf verklighet eller endast ett bittert minne.

I nästa minut låg hon vid faderns fötter och omfattade hans knän, seende upp till honom med en ångestfull, bönfällande blick.

»Icke så, mitt barn! — stig då upp!»

»Nej, låt mig ligga så här!» hviskade hon och lade sitt lilla hufvud mot hans knän. »Jag vill berätta allt och sedan bedja dig att icke störta min lycka i grus, utan skänka mig honom, som jag älskar så innerligt.»

»Älskar! — och hvilken?» utbrast han, tagande hennes hufvud mellan sina händer och seende henne skarpt in i ögonen. Hon uthärdade blicken och uttalade med fast stämma Arys namn. Markisen stötte henne ifrån sig och steg upp, darrande af vrede.

Så långt hade det då gått! icke nog med att hon ville fritaga Jean Bernard från att hafva begått en stöld, som endast han kunnat begå — hon älskade nu också den uslingens son och skulle kanske öfvergifva sin egen far, sina faders slott för att följa denne äfventyrare. Par Dieu! hon hade sin frihet . . . hon hade sin frihet!

Han närmade sig dörren för att lämna rummet, ty han behöfde frisk luft efter denna starka scen, han måste bort för att få vara ensam och samla sina tankar. Men Louise kröp efter honom på sina knän och fattade med förtviflan hans händer, som hon tryckte mot sin brännheta panna och ryste därvid, ty den kändes som is. Han såg ned på henne med en blick, på en gång vredgad och djupt sorgsen.

»Du älskar således sonen af en tjuf,» sade han med en dof röst och gjorde med handen en afböjande gest, då hon ville tala, »och du blyges icke för denna ovärdiga kärleksförbindelse, utan söker i stället försvara fadern till din älskare. Det grämer mig djupt att just min dotter skulle sätta den första fläcken på den urgamla ätten Marimars vapensköld, men jag är säker på, att du skall besegra din dåraktiga kärlek, och jag hoppas, att du innan kort skall ångrade smyga till mitt bröst och hviska: »förlåt mig! jag är åter värdig att bära mina faders namn!»

»Men om nu Ary hade varit en ärlig mans son, om ingen stöld smutsat den gamle Bernards händer, skulle du icke då hafva tillåtit mig att älska Ary?» stammade hon.

»Jag vet inte . . . kanhända, men som det nu är, skall min förbannelse och mitt förakt drabba dig, om du ej afstår från din olycksaliga böjelse.»

»Nå väl,» utbrast hon, »gif mig då visshet om, att Jean Bernard är brottslig: hittills har du endast framkastat en lös beskyllning mot honom, gif mig nu bevis, — jag fordrar det, om jag skall afstå från hoppet att en gång kalla Ary min!»

Ack! stackars liten Louise! hon skulle aldrig afstå från sin kärlek: hon hade svurit Ary trohet i lif och död, och hon var att räkna till de kvinnor, som aldrig bryta en sådan ed eller öfvergifva den man, till hvilken de en gång hviskat de trenne orden: »jag älskar dig!» Men hon ville få markisen att berätta historien om den stöld, för hvilken man beskyllde den forne kammartjänaren, så att hon slutligen måtte få ljus i denna dunkla och invecklade sak.

Markis de Marimar återvände till divanen, på hvilken han till utseendet lugn och blek slog sig ned, stödjande hufvudet eftersinnande mot sin knutna hand. Då han långsamt höjde det, kunde man i hans blick tydligt läsa ett nyss fattadt beslut, och med fast stämma kallade han dottern till sig.

»Nå väl,» sade han, då denna stod framför

honom, »jag vill säga dig allt, och kan du, sedan jag slutat min berättelse, förklara Jean Bernard oskyldig, må du taga hans son till din make och resa med honom, hvart du behagar, men ditt namn utplånar jag ur den bok, i hvilken Marimars ättlingar äro upptecknade och räknar mig barnlös från din bröllopsdag.»

Den unga flickan böjde på hufvudet till tecken, att hon förstätt honom, och lutade sig fram emot fadern, på det att icke ett enda af de ord, som skulle afgöra hennes framtida öde, måtte undgå henne.

Sedan markisen samlat sina tankar och gjort klart för sig, hvad han skulle säga, började han sin berättelse med en röst, hvars kärftva och hårda tonfall förskräckte Louise, som var ovan vid dylika.

»Jag har visst någon gång förut berättat för dig om Achille de Marimar, malteser-rid-daren, och ditt lättörda flickhjärta har troligen klappat fortare än vanligt, då jag omnämnt hans kärleksförbindelse med Maria Stuart, medan den unga skotska prinsessan som en skönhet af första rangen lyste vid Henrik den andres och Katarina af Medicis sedeslösa och yppiga hof. Achille tyckes hafva tillbedt henne af hela sin själ, ty sedan Maria blifvit förmäld med Frans den andre, lämnade han Frankrike för att söka döden på något af Europas många slagfält, då han icke på annat sätt kunde glömma, att han varit älskad af världens skönaste furstinna.

En gång begaf han sig öfver till Skotland för att i detta lands drottning söka återfinna föremålet för sina svärmiska ungdomsdrömmar, men då han fann, att hon för länge sedan glömt honom för andra älskare, återvände han genast till Frankrike. Striderna mellan katoliker och hugenotter ägde dock för honom intet intresse, utan snart nog lämnade han åter fäderneslandet för att på främmande jord gå nya faror till mötes. Vid genomläsandet af Achilles anteckningar, som befinna sig i slottet Marimars bibliotek, fann jag, att deras författare under sommaren år 1565, då turkiske sultanen belägrade Malta, befunnit sig som frivillig bland malteserriddarne för att under befäl af den ädle och hjältemodige La Valette Parisot försvara öns klippfästen mot Sulimans, den turkiske sultanens, belägrande flotta.»

Markisen gjorde här en kort paus för att hvila sig litet, ty han stod icke ut med att tala fort och länge, och hade nu gjort båda delarne. Under berättelsens gång hade hans stämma återfått sin vanliga milda klang, anletsdragen lifvats och ögonen klara och glänsande skådat ut i rymden, som hade de sett lefvande framför sig de scener, han skildrade. Louise hade med spänd uppmärksamhet åhört sin far, ehuru hon icke kunde förstå, hvad Jean Bernards stöld hade att skaffa med Achille de Marimars lefnadsöden, men hon visste ju, att hennes far begagnade hvarje tillfälle för att skildra äfventyr och tilldragelser, i hvilka någon ättling af den store Marimar tagit del. Nu var hon sin far tacksam för, att han ledde hennes tankar bort från det närvarande och kom henne att för andras sorger och lidanden glömma sina egna.

»Vet du, hvem Philip Laskaris var?» frågade markisen helt förberedt sin dotter.

Den sänkte pannan i handen och sökte, under det hon upprepade Laskaris namn, att påminna sig, hvem denne man varit. Slutligen höjde hon hufvudet och sade långsamt och tvekande:

»Om jag ej misstager mig, var Philip Laskaris en ättling af de gamle byzantinske kejsarne, hvilken redan som yngling blifvit tagen

till fånga af Muhammeds bekännare och för sin skönhets skull anställd hos sultanen.»

»Alldeles rätt, — alldeles rätt! . . . Åh, den madame Dupont lärde visst sina elever historia på ett utmärkt sätt! — Nå väl, denna kejsarättling befann sig ombord på turkiska flottan, men längtade af hela sin själ efter att få förena sig med sina trosbröder malteserriddarne, och en stormig, beknörk natt kastade sig den unge greken i sjön och sam mot ön Maltas strand, hvilken han dock aldrig skulle hafva uppnått, så vida icke just Achille de Marimar räddat honom med fara för sitt eget lif från att drunkna. Från den stunden blefvo Laskaris och Achille de bästa vänner i världen, och som en viss likhet i lefnadsöden äfven närmade dem till hvarandra, svuro de hvarandra vänskap i lif och död. Då turkarne slutligen upphäfde belägringen, och Malta var räddadt, seglade de båda vännerna tillsammans öfver till fastlandet och anlände efter tusentals strider och äfventyr till slottet Marimar. Det tyckes, som skulle Laskaris då varit sårad efter någon strid, ty Achille skrifer, att hans vän och vapenbroder afled här i hans armar med pilspetsen ännu kvarsittande i bröstet. Men innan Philip Laskaris dog, öfverlämnade han åt sin vän ett kors af guld, rikt besatt med diamanter, klara och blixtrande som stora, tunga dagdroppar, och Laskaris . . .»

»Ett diamanthör!» utbrast Louise med ett egendomligt tonfall i rösten, då hon just i det samma erinrade sig uppträdet på balkongen den där märkvärdiga natten, då hertig Gaston gjort henne sin kärleksförklaring, men blifvit skrämmd af en mörk gestalt, som ropat några hotande ord till honom från slottsgården. Hade icke Gaston de Vargas mumlat något om ett diamanthör, när han stödde sig tungt mot balkongens bröstvärn? . . . Ah! hon hade insett allt! Var det diamanthör, man stulit, var tjuften ingen annan än markis de Marimars utmärkte vän, hertig de Vargas! . . . Å! hvad hon nu längtade efter att få höra slutet på faderns berättelse! . . . om han bara ville hoppa från medeltiden och direkt in i den närvarande, så att hon slapp att plågas längre! Men detta skulle aldrig fallit markisen in, då han hade all anledning att ännu en stund orda om något, som tilldragit sig i ett försvunnet sekel. Sedan han några ögonblick skarpt betraktat sin dotter och förvånat sig öfver hennes besynnerliga utrop, fortsatte han, där han blifvit afbruten:

»Laskaris anförtrodde äfven sin vapenbroder historien om detta dyrbara smycke, och hvarför det aldrig någonsin lämnat hans bröst. Han hade äfven tänkt att låta det följa sig i grafven, men sedermera hade han ändrat tankar och beslutit öfverlåta det som ett minne till sin vän Achille de Marimar.»

»Och Philip Laskaris hade naturligtvis emottagit diamanthör till minne af någon kvinna, som han älskat!» inföll Louise småleende.»

»Ja.»

»Då måtte det visst hafva varit en turkisk prinsessa, som älskat honom, ty endast en sådan är i stånd att åt sin älskling lämna ett så dyrbart minne — eller hur?»

»Jo, du har rätt. Det var också den sköna Suleima, en af sultan Suleimans döttrar, som gaf honom diamanthör, och en annan gång skall jag berätta dig om deras kärlek, om huru de satte lifvet på spel för att några ögonblick få skåda in i hvarandras ögon och för att i hemlighet bedja ett 'pater noster' vid hvarandras sida, ty Laskaris hade omvänt Suleima till kristendomen, och i den heliga jungfruns namn hade de svurit att, fastän åtskilda, älska hvarandra trofast och innerligt, tills döden för-

enade dem för evigt där ofvan i det blå. Också måtte den ädle greken haft en svår strid att utkämpa, innan han kunde besluta sig för att öfvergifva sultanens flotta, hvilken skulle återvända till det land, där hans älskade vistades, där den gyllene halfmånen glänste öfver tempelkupolerna, och där verkligheten själf endast tycktes vara en af de tusen sagor, arabernas fantasirika skalders diktat.»

Han tystnade, fattade dottern vid handen och drog henne ned bredvid sig på divanen. Därpå sade han med dämpad, vemodig röst:

»Och Laskaris dog, men den öfverlevande vännen gömde diamanthör som en helig relik, och när Achille lämnade slottet Marimar för att för alltid begifva sig till Malta och där inträda i riddarnes led, lät han göra ett skrin af ebenholz och nedlade diamanthör i detta för att i trygghet kunna föra det med sig. I sin dystra och ensliga cell, huggen i klippan, plögade den gamle malteserriddaren natttid framtaga skrinet, öppna det och med fuktiga ögon betrakta de tvänne, för honom så dyrbara föremål, som det innehöll: ett kors af guld och diamanter och en mjuk, glänsande hårlock, som en gång smekt Maria Stuarts kind. Och med händerna hvilande hopknäppta på dess minna efter en älskarinna och en vän, bad den fromme riddaren, tills morgonrodnaden bröt in genom gallerfönstret, för deras själafrid, som han älskat mest i denna världen, och när han själf gick hädan, uttalade hvarje ordensbroder ett ur hjärtats djup gående: »requiescat in pace!» öfver den döde.»

Den gamle markis de Marimar satt orörlig i flere minuter, sedan han slutat historien om diamanthör, och på den af inga moln höljda pannan och af den drömmande, halft beslöjade blicken kunde man sluta sig till, att markisen i tankarne vallfärdade till Philip Laskaris och den gamle malteserriddarens grafvar.

Slutligen lade Louise sin hand på faderns arm och uttalade Jean Bernards namn, liksom ville hon därmed påminna markisen om, att han ännu icke fullgjort sitt löfte, och att det svåraste återstod, nämligen att förklara, hvad Bernard den äldre stulit, och huru stölden tillgätt.

Vid ljudet af dotterns röst väcktes markisen ur sina tankar, och det drömmande uttrycket försvann från hans ansikte, pannan höljdes åter af moln och kring munnen spelade ett bittert leende. Rösten ljöd åter hård och klanglös:

»Bra att du förde mina tankar tillbaka till verkligheten! hvarför skulle du unna mig att för ett ögonblick undfly det närvarande och glömma dess skam? . . . Du längtar väl efter att höra slutet på min berättelse, kan jag tänka! — Nå väl, jag vill fatta mig kort och göra ett hastigt slut på dina tvifvel, — hör på!»

Han förde handen till pannan liksom för att erinra sig, hvar han sist slöt sin berättelse. Därpå fortsatte han:

»Diamanthör fördes vid Achilles död och enligt dennes sista vilja öfver till Frankrike för att där förvaras bland ätten Marimars dyrbara minnen, och då du ännu var ett litet barn, fanns smycket inom slottets murar. Stället, hvar-est det förvarades, kände endast jag samt tvänne personer, på hvilka jag trodde mig kunna lita som på mig själf. Men en morgon, — huru väl minns jag icke denna kalla, dimmiga höstmorgon! — då jag öppnade lönnlådan, i hvilken diamanthör gömdes, var detta försvunnet, och ingenting utvisade att skåpet blifvit öppnadt med våld — nej, en hand, förtrogen med denna sinnrika mekanism, hade stulit smycket. Jag kunde endast misstänka en, och jag kallade denne ende inför mig, anklagade honom för att hafva stulit den dyrbara, flere århundraden gamla klenoden. Han tillbaka-

visade icke beskyllningen, han sade icke ett ord till sitt försvar, och hans tystnad gjorde honom i mina ögon skyldig till stölden. Jag besvor honom att återlämna det stulna, men förgäfvades. Då jagade jag honom från mitt slott och befallde honom att aldrig mer visa sig inför mina ögon. Jag hade älskat den eländige för högt för att hafva mod att öfverlämna honom i rättvisans händer att befordras till välförtjänt straff — ja, jag var nog svag att gråta af sorg, när jag såg Jean Bernard med sin lille son, Ary, vid handen vandra bort mot bergen och lämna mig för alltid. Men då jag kände tårarna rulla ned utför mina kinder, vredgades jag på mig själf och svor en helig ed att hädanefter endast skänka denne man mitt djupaste förakt — jag har hållit min ed.»

De sista orden uttalade han med en bruten röst, stundom nästan kväfd af tillbakahållna tårar, så nog märktes det granneligen, att markisen numera endast hyste förakt och afsky för den forne vännen och kammartjänaren och att han höll sin ed på ett utmärkt sätt.

»Men,» stammade Louise, darrande af sinnesrörelse, »hvem var då den andre, som kände konsten att öppna skåpets lönnlådar, men hvilken du icke kunde misstänka för . . .»

Markisen lät henne icke tala ut. Han reste sig, fattade henne vid handen och förde henne fram till ett porträtt i olja af markisinnan de Marimar. Med högtidlig bjudande stämma sade han till henne:

»Den andra, som kände hemligheten, var din mor. Således är antingen han eller hon tjuften . . . På knä, barn, och bed din oförgätliga fru mor om förlåtelse, att du kunnat hysa en så ovärdig misstanke mot henne, ty då du icke trott Bernard vara tjuften, har du beskyllt din mor för stöld.»

Med ett förtviflans skri sjönk Louise afsvimrad ned vid faderns fötter, och det tycktes henne, som störtade hela världen i spillror, och som tjocknade mörkret till en evig natt omkring henne.

*

Det var sent på kvällen.

Markisen befann sig helt allena i den stora, något dystra slottssalen, endast upplyst af mån- skenet, som i breda floder föll in genom de höga spetsbågfönstren, spridande ett glänsande hvitt ljus öfver de blanka riddarrustningarne och de svartnade porträtterna, hvilkas stela, högtidliga anleten oafvänt stirrade ned på den siste herren till Marimar, där denne satt tankfull i högsätet och lyssnade till väderflöjlarnes gnisslande, då stormen lät dem dansa lustigt omkring. Markis de Marimar tänkte hit och dit, medan han mekaniskt lekte med guldringarne, som han dragit af de långa, magra fingrarne. Ömsom grubblade han öfver dotterns olycksaliga böjelse, och ömsom sökte han fundera ut en orsak till hertigens frånvaro, hvilken, utan att han egentligen kunde göra sig reda hvarför, oroade honom i högsta grad. Slutligen reste han sig med synbar ansträngning ur den högkarmade stolen, trädde guldringarne tillbaka på deras plats och började att långsamt vandra fram och tillbaka i salen. Plötsligt stannade han framför porträttet af en ung, bildskön kvinna och betraktade det med en skygg, nästan förfärad blick.

»Skulle verkligen du, min dyrkansvärda hustru . . .»

(Forts. å sid. 667.)

ETT 400-ÅRSMINNE.

NÄSTKOMMANDE måndag äro 400 år förflutna sedan Sten Sture d. ä. lyktade sin lefnad efter en bragdrik tillvaro, som tillförsäkrat honom ett oförgätligt namn i de svenska häfderna.

Han var, som vi väl minnas af historiens ut-sago, en stridens man, men hans stridbarhet var ej ett hårdt och grymt lynnes utslag, utan följden af ett fosterlandsälskande sinnelag, som ville se det söndrade och pinade Sverige återbördadt åt dess eget folk, befriadt från utländskt förtryck.

Född omkring 1440 och son af riksrådet Gustaf Anundsson Sture, kallades han redan 1462 till riddare och blef 1466 medlem af riksrådet. 1464 invigde han sitt lifs värf med att i slaget vid Haraker kämpa vid biskop Kettils sida mot Kristian I. Trettioårig blef han riksföreståndare, sedan konung Karl Knutsson gått hädan, och den 10 oktober 1471 vann han öfver konung Kristian den lysande segern på Brunkeberg, som för en hel generation hejdade danska konungarnas försök att med vapenmakt återställa unionen.

Att för öfrigt ingå i detaljer öfver den hugstore fosterlandsförsvararens lif är här ej meningen, och det vore dessutom en öfverflödsgärning, alldenstund vår historiska litteratur numera är så rik och lätt tillgänglig, att en hvar utan synnerlig möda där kan friska upp sitt vetande från skoltiden.

Som ett apropos till Stureminnet uppföres nu å Östermalmsteatern ett fyra-aktsskådespel »Sten Stures löfte» af den fortfarande lika flitige författaren hr Frans Hedberg, som i raska och korrekta drag ger några bilder ur riksföreståndarens kampfyllda lif.

Stycket är skrivet i författarens trohjärta-de och flärlösa stil och torde särskildt intres-sera ungdomen, som här på ett lättfattligt sätt erhåller en liten repetitionskurs i Sveriges historia under uni-onstiden. Helt säkert fastna de historiska ge-stalterna och deras bragder lättare i min-net, när de som här manas fram af den sceniska diktens trollstaf, än när de draga förbi på bokens blad.

Något mera fantasi i karaktäriseringen af fi-gurerna skulle nog ej skadat, och ej heller hade en smula humor här och där varit ur vägen. De voro min-sann drastiska nog, de goda svenskarne äfven på den tiden, och deras rustika löjen hade inga-lunda varit missprydan-de bredvid de bålstora orden om frihet och fä-dernesland.

STEN STURE DEN ÄLDRE.

Skådespelet är effektivt uppsatt. Ett par af sceninteriörerna äro mycket stilfulla. Beträffande utförandet hänvisa vi till teaterafdelningen.

EN SKOLA FÖR HUSMÖDRAR.

OM DET ÄR sant, att männen i grund och botten äro inbitna materialister, som framför allt älska bordets njutningar, då ligger det ingen öfverdrift i det påståendet, att en hustru allra lättast bibehåller sin mans tillgifvenhet genom att alltid ge honom god mat.

Kvinnorna tyckas också inse riktigheten häraf, i det de för sina blifvande hems bästa med ifver studera kokkonsten både teoretiskt och praktiskt under ledning af skickliga lärarinnor.

En sådan, man skulle kunna säga kulinarisk akademi här i huvudstaden är fröken Elisabeth Östmans husmoderskurs, belägen 34 Jakobsbergsgatan, 3 tr. upp. För de kvinnliga medlemmarna af Iduns läsekrets har detta namn redan hunnit få en god klang, i det fröken Ö. i sin egenskap af redaktis för vår tidsnings hushållsafdelningar hvarje vecka kommer våra husmödrar till hjälp i deras mångahanda omsorger.

Hennes här påpekade skola vill lämna sina elever tillfälle att inhämta det hufvudsakliga af hvad som hör till en kvinnas husmoderliga kall.

Undervisningen är dels praktisk, dels teoretisk. Den förra omfattar uppköp af matvaror och spicerier, bokföring af inkomster och utgifter, enklare och finare matlagning, dukning, uppläggning och servering, syltning, konservering och bakning, diskning och rengöring af kökets alla tillbehör, spisens och kokkärlens skötande samt städning. Den senare omfattar födoämnenas och njutningsmedlens sammansättning och näringsvärde, deras olika betydelse för människokroppen, allmänna regler för frisk- och sjukdiet samt uppställning af matsedlar.

Mot slutet af kursen få eleverna anordna s. k. profmiddagar, då de själfva uppställa matsedeln och tillreda måltiden.

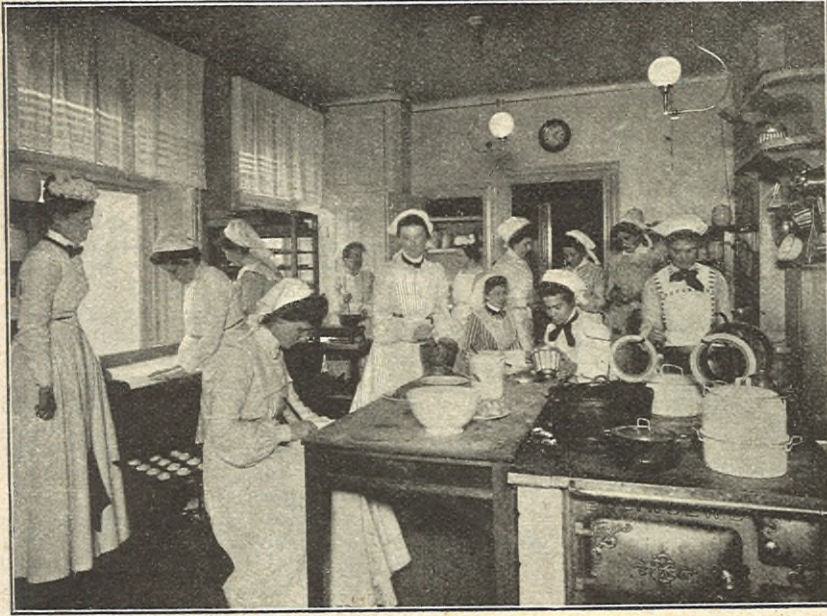
Eleverna intaga i skolan de måltider, som de själfva tillaga och för hvilka de erlägga betalning efter inköpspris.

Kursen omfattar två terminer: 1 sept.—15 december och 26 jan.—1 juni; den kan dock, om elevens tid ej medgifver fullständig kurs, förkortas till en termin. Afgiften för hösttermin är 100 kr., för vårtermin 125 kr., som erlägges vid hvarje termins början.

Desslikes omfattar skolan en kurs för fruar (eller sådana ogifta damer, som genom sitt arbete äro förhindrade att deltaga i den dagliga undervisningen i skolan) och är densamma fördelad på 10 veckor med arbete en dag i

FRANS HEDBERGS NYA SKÅDESPEL »STEN STURES LÖFTE» Å ÖSTERMALMSTEATERN. 1. STEN STURE FRITAGER PÅ STOCKHOLMS STORTORG DE SVENSKA HANDTVERKARNE FRÅN DEN TYSKE BORGMASTARENS KNEKTAR. 2. STEN STURE OCH NILS BOSSON VID KONUNG KARL KNUTSSONS LIK. 3. STEN STURE MOTTAGER I RIKSRÅDET KONUNG KRISTIAN AF DANMARK SÅNDEBUD. A. BLOMBERG FOTO.

I KÖKET FRÖKEN ELISABETH ÖSTMANS HUSMODERSSKOLA. A. BLOMBERG FOTO. I MATSALEN.

veckan. Denna kurs kostar 30 kronor. Vidare finnes en extrakurs för flickor med arbete en eftermiddag i veckan under 10 veckor och för hvilken afgiften är 25 kronor.

Från husmodersskolan levereras efter beställning dagligen kalla rätter såsom glaserade tungor, fågel, färser, à la dauber, vol au-venter, mayonaiser, croustader, kroketter, äfvensom matbröd, kaffebröd, småbröd, bakelser, tårter, glace och konfekt, likaså medwurst, fläskkorf, köttkorf, pressylta, kalfsylta m. m.

Fröken Östmans kapacitet som lärarinna torde vara till fullo bekräftad, då vi till sist nämna, att hon tillföre varit hufvudlärarinna för den praktiska undervisningen vid Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala. Hon förstår ock att vinna sina elevs odelade förtroende och tillgifvenhet.

UR DAGSKRÖNIKAN.

HERTIGPARETS AF VÄSTERGÖTLAND NYA HEM. Som våra läsare erinra sig var det redan för lång tid tillbaka tal om att prins Carl och prinsessan Ingeborg skulle lämna arffurstens palats och bosätta sig i egendomen nr 1 Villagatan, som då stod afbildad i Idun.

Denna plan gick emellertid om intet. I stället har hertigparet nu hyrt den Adelswärdiska fideikommisssegendomen med adressnummer 2 Drottninggatan och 20 Strömgatan, hvilken byggnad har ett af de vackraste lägen i Stockholm.

Adelswärdiska fideikommisset innehafves af ryttmästaren vid kronprinsens husarregemente, militärattachén i Paris baron Adolf Adelswärd,

och huset skötes f. n. af hans äldre broder friherre Theodor Adelswärd, bosatt i Atvidaberg. I början på 1890-talet uppstod den nuvarande präktiga byggnaden på den så väl belägna tomten, och mästare för det Adelswärdiska fideikommisset i dess nya skick var professor I. G. Clason. Huset är i barock med de båda undre våningarna uppförda af skiffer från Åtvidaberg och de tre öfre våningarna spritputsade med listverk och prydnader af kalksten och sandsten.

Adelswärdiska huset innehåller tre våningar om tio rum hvardera, en våning om fyra rum samt en våning om fjorton rum, hvaraf dock bankaktiebolaget Södra Sverige, som har lokaler i huset, disponerar en stor del.

Byggnaden bebos för närvarande af kammarherre C. O. Blomstedt, ministrarne greve von Leyden och de Castro Feijo, grefve Erik von Rosen och f. d. chargé d'affaires grefve A. Cronhielm. Rummen i de olika våningarna äro särdeles trefliga och våningarna korrespondera lätt med hvarandra. Prins Carl lär ha hyrt det 40-tal rum, hvarom här är frågan, från oktober 1905 och hyressumman säges vara 15,000 kronor.

Vår här meddelade stockholmsvy återgifver hertigparets såväl gamla som blifvande hem, nämligen längst till höger Arffurstens palats och ytterst till vänster på bilden det Adelswärdiska huset, liggande vid Drottninggatans ändpunkt, där den nya bron till Helgeandsholmen skall leda öfver till de ett om par år färdiga riksdags- och riksbankshusen.

SÖDRA SVERIGES SJUKSKÖTERSKEHEM. Det länge planlagda sjuksköterskehem, hvartill penningemedel insamlats från hela södra Sverige, är nu öppnadt i Lund, Paradisgatan 3, med rikstelefonnummer 417 och telegrafadress »Sköterskehemmet», Lund.

*

Sex elever och två s. k. profelever, hvilka ännu utbilda sig till sjuksköterskor, hafva för närvarande där sin bostad. Därjämte äro anställda vid Hemmet två fullt utbildade sköterskor, hvilka stå till allmänhetens tjänst som privatsköterskor mot ersättning enligt gällande taxa.

Hemmet kan beses af medlemmar uti Föreningen för »Södra Sveriges Sjuksköterskehem» eller andra därför intresserade personer kl. 1/2 1—1/2 2 e. m. hvarje dag utom fredag eller söndag.

Hemmets förvaltning ombesörjes af ett af föreningen valdt förvaltningsutskott bestående af följande personer: professor J. L. Borelius, Lund, ordförande, d:r F. Bauer, Malmö, vice

ordförande, samt landshöfdingskan Ch. Tornerhjelm, Malmö, fru A. Norrman, Landskrona, häradshöfding J. Th. Larsson, Lund, doktor H. Sörman, Malmö, apotekare J. Lindgren, Lund, kassaförvaltare, disponent Fr. Jungbeck, Malmö och doktor J. T. Hegardt, Helsingborg, med fruarna: A. Lewenhagen, S. Petrén och G. Staël v. Holstein, som suppleanter. Föreståndarinnan är fröken Thomsine Reuterskiöld.

Anstaltens hufvuduppgift är att åt unga kvinnor meddela en modern och fullständig sjuksköterskeutbildning. Kursen är två-årig. Den teoretiska och större delen af den praktiska utbildningen är förlagd till sjukhuset i Lund och dess olika specialafdelningar; en del af den praktiska utbildningen är afsedd att förläggas till sjukhuset i Malmö, till hospitalet i Lund och till något större epidemisjukhus.

Utom denna sin hufvuduppgift går anstalten läkare och allmänhet tillhanda med anskaffande af sköteskor för privat vård och fasta platser, i den mån det är möjligt.

Anstalten är i behof af intresse och uppmuntran och på grund af ändamålet för visso ock förtjänt däraf.

*

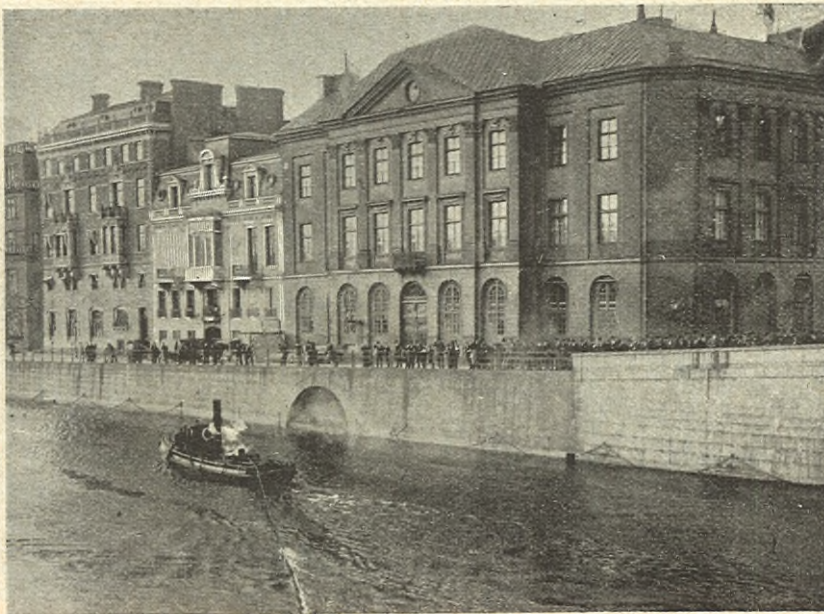
LERBÄCKS NYA FATTIGGÅRD.

ETT HEDRANDE KOMMUNALT BYGGNADSFÖRETAG. Den i dagarne fullbordade hufvudbyggnaden vid Lerbäckers fattiggård i Nerike återgifvas i veckans bildgalleri. Byggnaden har ett härligt fritt läge och dess röda tegelmurar, här och där lifvade af hvitmenade putsfält, skymta fram mellan skogsdungarne, då man från söder närmar sig Åsbro järnvägsstation på Motalabanan. Tidsenlig i alla afseenden, försedd med centraluppvärmning, elektrisk belysning och vattenledning, utgör byggnaden en heder ej mindre för Lerbäckers kommun och dess framsynte styresman, än för dess skapare, arkitekten Magnus Dahlander i Örebro.

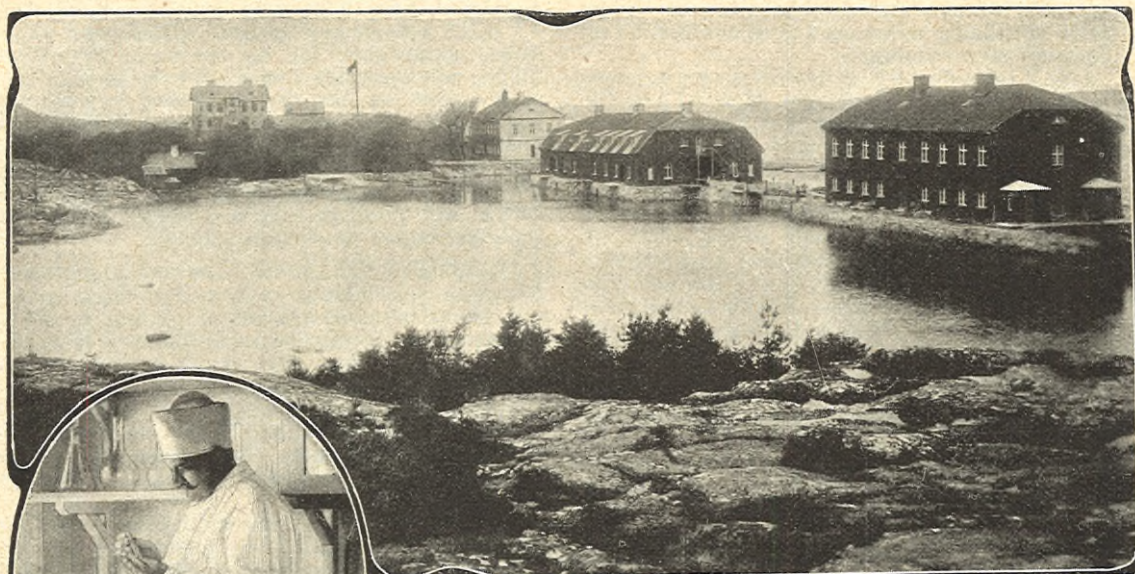
*

EMIL VON QVANTEN, den finske skalden, hvars fagra lyrik tillhör vår litteraturs pärlor, afled nyligen i San Remo i Italien. Som Idun i sitt nr 34 för sistlidne år meddelade skaldens porträtt och bilder från hans sydlandska hemstad jämte en kort text med anledning af hans då inträffade 75-årsdag, hänvisa vi nu våra läsare dit.

*

HERTIGPARETS AF VÄSTERGÖTLAND NUVARANDE OCH BLIFVANDE STOCKHOLMSHEM. LÄNGST TILL VÄNSTER ADELSVÄRDISKA Huset, LÄNGST TILL HÖGER ARFFURSTENS PALATS.

KÄNSÖ NYUT-
VIDGADE KA-
RANTÄNS-
ANSTALT UTAN-
FÖR GÖTEBORG.
Olga Rinman foto.

KÄNSÖ KARANTÄNSANSTALT, hvilken ligger på en liten ö ytterst i Göteborgs skärgård och där bildar utposten mot från främmande land anryckande epidemier, har nyligen utvidgats och restaurerats.

Vi meddela här en vy af platsen med doktorbostadens ljusa byggnad längst bort och de nya sjukbarackerna i förgrunden. I hörnet till vänster synes en bild af anstaltens läkare dr Hjortzberg i sitt laboratorium.

DIAMANTKORSET. EN UNGDOMS-NOVELL AF DANIEL FALLSTRÖM.

(FORTS. FR. SID. 664.)

HAN TÄNKTE icke tanken till slut, utan sjönk darrande ned på knä och sträckte bönfällande om förlåtelse sina armar mot bilden, hvars drag syntes förvridna och spöklika i det ömsom starka och ömsom svaga månljuset, ja, stundom tycktes det honom, som rördes bildens läppar för att uttala en förbannelse öfver honom, ädlingen, som ett ögonblick kunnat mistänka sin egen hustru att ha stulit. Och full af blygsel öfver sig själf sänkte han ansiktet i sina händer, anropade himlen om att upplysa hans förstånd så, att allt måtte bli honom klart och tydligt i denna sak.

Just i detta ögonblick öppnades salsdörren och Pierre, betjänten, stack försiktigt in hufvudet genom dörröppningen, ty han hyste en viss fruktan för att, sedan mörkret inträddt, besöka slottssalen, om hvilken den gamla kokerskan dukat upp för honom den ena spökhistorien rysligare än den andra. Pierre såg sig forskande omkring för att se efter, att ingen rustning steg ned från väggen eller att ingen hvit eller svartklädd gestalt med ljudlösa steg vankade fridlöst omkring därinne. Pierre kände sig lugnad: allt var sig likt. Han blef då modigare och trädde in i salen samt började gå framåt i riktning mot markisens sängkammare, som låg vid salens motsatta ända. Plötsligt tvärstannade Pierre, och han kände, hur håren reste sig på hans hufvud af fasa, och huru kallsvetten bröt fram på hans panna. Där låg ju en svart, lång gestalt på knä och suckade, suckade så djupt och hemskt! Pierre kände knäna svikta under sig och var nära att falla, han ville kalla någon till sin hjälp, och som markisen troligen var den enda, som fanns i närheten, tog han sig den friheten att ropa med gäll, ljudande röst:

»Herr markis! . . . markis de Marimar!»
Gestalten reste sig och kom fram emot honom.

Pierre, den stackars gossen, ville springa sin väg, men hans fötter voro som fastnaglade. Han kunde ej röra sig ur stället utan stirrade endast med vidöppen mun på andepbaren.

Denne sporde lugnt och mildt:

»Hvarför ropade du mig? — hvad vill du?»

Pierre stod som fallen från skyarne. Det var ju inte något spöke. Det var ju markisen själf, hans herre lifslevvande! Blodet började åter pulsera i betjäntens ådror, och när denne fullkomligt sansat sig, bad han ödmjukt om ursäkt för sitt dumma beteende.

»Men, si saken var den,» tillade han, »att till slottet har kommit en gammal jude, som enqvist anhåller om att få träffa herr markisen, och jag skulle fråga, om herr markisen är sinnad att ta emot honom. Jag tycker för min del, att . . .»

»En gammal jude, säger du, Pierre?» afbröt markisen. »Har han inte sagt, hvad han vill?»

»Jo, han bad mig säga att han för hälsningar med sig till herr markisen från hertig de Vargas, samt att han kan, så vida det roar herr markisen att höra, berätta en historia om ett diamantkors. — Men hvad fattas herr markisen? — skall jag ringa på doktor Jaluzot?»

Markis de Marimar hade blifvit dödsblek och darrade häftigt, men då Pierre ämnade skynda ut för att skaffa hjälp, behärskade han sig och befallde betjänten att stanna.

»Tänd ljus, mycket ljus i salen,» sade markisen med fast stämma, »och bed den gamle mannen stiga hit upp.»

Pierre skyndade genast att ur ett närgränsande rum hämta strykstickor och tände där efter vaxljusen i de från taket nedhängande bronskronorna samt i silfverarmstakarna, stående på det väldiga bordet, täckt af en svart duk, kantad med långa gyllene fransar. När det sista ljuset var lyckligt och väl tändt, bugade sig Pierre vördnadsfullt för markisen och gick för att ledsaga den främmande juden upp i salen.

(Forts.)

Iduns Julnummer 1903

expedieras i början af nästa vecka gratis till samtliga våra prenumeranter.

För lösnúmerköpare och i bokhandeln betingar det ett pris af 1 krona.

JULPAKETEN.

NU DÅ julbrådskan litet hvarstädes gör sig märkbar inom alla områden, isynnerhet kanske mest vid järnvägen, med dess stora ilgodstrafik, så skulle jag benäget vilja uppmana alla mödrar, systrar, fästmor etc. att i god tid afsända sina respektive paket, för att de ock i tid skola komma adressaten tillhanda; paketen böra vara väl inslagna, med tydligt utsatt adress, som helst bör skrivas på ej fastlackade pappersbitar — utan på ordentligt anbrakta adresslappar; och genom att beflita sig om denna föreslagna ändring till det bättre gjorde de, hvar i sin stad, en god gärning.

»TJÄNSTEMANS FRU.»

AUGUST STRINDBERG, vår store underlige diktare, titanisk och naiv, vinterhård och sommarvek, hädare och botgörare, med ett nytt ansikte för hvarje gång, vi möta honom, en ny sträng på sin själs instrument för hvarje gång han låter det klinga ut bland människorna, har åter kommit till oss med tvänne verk, som vittna om hans fantasias outtömlighet. I all synnerhet måste hans på Hugo Gebers förlag nyutkomna »Sagor» betecknas som något bland det mest riktonande af hela hans rika produktion. Läs t. ex. den gripande dikten »När träsvalan kom i getapeln», sagan om den stackars liftstidsfången, som gick och knackade sten ute i de kala Långholmsbergen och som kände förbannelsen hvila öfver stället, som inte ens fiskarne eller fåglarne ville nalkas. Själf var han endast ett nummer, icke mera människa, icke mera levande, men icke död heller. Han var ingenting. Och han bannade öfver himmel och jord, öfver sitt öde och människornas grymhet.

Men så hittade han en dag i strandskvalpet en stor björklöfsruska ligga gungande. Han drog den i land, skakade vattnet af den och tog den med sig, långt bort i en bergskrefva, där han stöttade upp den mellan stenarne. Och så satte han sig under björken, hörde, hur vinden sakta blåste i löfven, somnade och drömde hela berget som en grönskande lund med ljufliga träd och doftande blommor. »Men ensam för sig själf stod ett träd, som han icke kände; och det var vackrare än de andra, ty det hade flere stammar som en buske; och grenarne gjorde så fina språng och krokor som på virkningar. Och under dess blanka löf satt en liten svart och vit fågel, som liknade en svala, men icke var någon.

Och i drömmen kunde han ju tyda fåglalåt, och därför hörde han och förstod någorlunda, hvad fågeln sjöng. Och den sjöng:

I dy, i dy, i dy dog du!

Ur dyn, ur dyn, ur dyn uppstod du!»

Mindre betydande är väl i det hela hans själfanalys »Ensam» (Alb. Bonniers förlag), en dagboksartad framställning af det senaste skedet i författarens lif, hans återkomst till födelsestaden efter tio års vistelse i landsorten, hans försök att närma sig de gamla vännerna, dem han dock finner underligt främmande, och hans vändande inåt i ensamheten och — förnyelsen i sig själf! Äfven här genomkorsas emellertid sidorna midt bland de skenbara obetydligheterna af många blixlika glimtar med ljus öfver själsdjupen, äfven här rycker den oförliknelige språkkonstnären alltjämt sin läsare med. Och genom stort som smått följa vi honom med sympati och glädjas med honom, att han i sitt lifs mognad nu »kommit så långt», att han »kan glädjas åt andras lycka utan spår af grämelse, saknad eller uppdiktade farhågor» och ur »sin ungdoms pinorum» nått upp på förklarings berg med de ändlösa synvidderna.

I sin på Albert Bonniers förlag nyutkomna berättelsesamling »Skogen och sjön» häfdar sig Gustaf af Geijerstam ännu en gång som vår i närvarande stund helt visst yppersta allmogeskildrare. Ingen har grundligare än han pejlat den svenska folksjälen, ingen äger en känsligare slagruta för dess djupa och hemlighetsfulla flöden.

En bok, full af visdom och ädel resignation, har Per Hallström skänkt oss med »Gustaf Sparfverts roman» (Albert Bonniers förlag) denna till sina yttre linjer så mäterligt förenklade, till sitt inre väsen så sinnrikt kombinerade berättelse om ynglingen, som förlöfte sig på lifvet, sjuknade,

Förnämsta tvättmedel

äro och förblifva dock vid finare tvätt

HYLINS
Ekonomi-Tvål

och vid gröfre tvätt (byk)

HYLINS
Prima Tvätt-Tvål

helbregdagjordes och stod upp som man. Icke minst betagande tecknas gestalten af Helena, den unga kvinnan, som vid sin fasta och ömma hand leder honom ut ur feberyrens hvirvel till verklighetens kust, i kraft af sitt medlidandes djupa intuition ingjutande i hans hjärta det enda sanna lefnadsmodet: »Aldrig för sent! Lifvet är icke att lämna som ett värdeöst ting. Omätliga möjligheter har det. Alltså ingen flykt från verkligheten, ty flykt är icke seger, om den också för stunden kan göra fri!»

Till *Tor Hedbergs* nya bok »Sånger och sagor» (Albert Bonniers förlag) ämnar vi snarast återkomma i samband med en något utförligare studie öfver författaren och hans verk, tillåta oss för dagen endast anföra följande vackra lilla profstycke, som godt kunde sättas som motto på hela hans förnäma och reserverade diktning:

Som tysta vakter växa hemmets lindar
invid min tröskel — stör ej deras dvala!
Den röst du hör i deras kronor tala
är deras ej, blott sus af fjärran vindar.

Väl ser du sol i deras löfverk spela
och blommor vecklas ut och dofta stilla,
men låt ej sol och dofter dig förvilla,
du går förbi, kan deras fröjd ej dela.

Så, främling, är min själ i tystnad fången,
om äfven stormen skakar den och böjer.
Den stilla makt, som i dess växt sig röjer,
kan du ej nå — för dig är endast sången.

Vid sidan af Fröding har ingen af våra samtida skalder nått en sådan popularitet som *E. A. Karlfeldt* — och detta i sanning välförtjänt! Svenskare, med mera äkta manlig klang ljuder ingen stämma från vår moderna Parnass, och därför tar den också både hjärtan och stämmor med. Förläggarna — hrr Wahlström och Widstrand — ha just haft glädjen att utsända fjärde upplagan af »*Fridolins poesi*», en verkligt sällspord framgång för ett svenskt poetiskt diktverk inom loppet af ett knappt decennium!

Som en märklig skaldedebut tveka vi ej att beteckna *Gustaf Ullmans* diktsamling »*Västskust*» (aktiebolaget Ljus förlag). Det är något af havets egen mäktigt glidande böljegang i dessa rytmer, ett brus af kärftva, men friska vindar genom många af sidorna i hr Ullmans bok. Naturmålningarna från den halländska kusten och bygden äro ypperliga i sin pregnans, och dikter sådana som »*Vår i Halland*» eller »*Vinterkust*» stå fram med en mäterlig raderings djup och skärpa. Här är en ny skald, därom kan intet tvifvel råda, det röjes redan af tonfallet i »*Förspels*» första strof:

Ur solhvita dimmor, ur morgonsuset från havet
tonar en stämning af svalka och vacker höst.
Följ mig till borgen, dröj på det fria krönet.
Nedom mörkblå och skummig Kattegatt svallar.
Vinden krusar i vågor gräset på öde vallar.
Hör du i rymden hans sjungande starka röst.
Näsen och uddarne teckna sig luftigt grå
ute i vattnets glittrande, djupa blå.

Samma ursprungligt personliga intryck göra visserligen icke *Sigurd Agrells* på samma förlag utgifna »*Arabesker*» — här är det fastmer den skickliga efterbildaren och försökaren med skilda estetiska »stilar», som tar vår uppmärksamhet i anspråk. Här och hvar bryter dock en ton af en själfständigare klangfärg igenom — kanske skola de en gång svälla ut till en egen stämma i våra sångares chor!

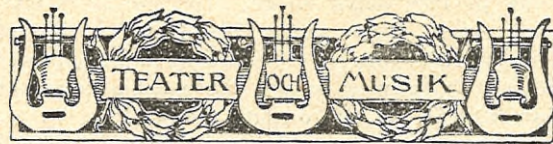
En tredje diktsamlingsdebut — »*I unga år*» af *Janrik Bromé* (Nordin och Josephsons förlag) — måste kännetecknas som rent konventionell.

Den vackra serie af konstnärsmongrafer, som Aktiebolaget Ljus sedan ett par år fullföljt, har nu ökat med en studie öfver »*Richard Bergh*» af *Tor Hedberg*, som vanligt rikt illustrerad med ypperliga afbildningar af konstnärns i fråga typiska

verk. För Iduns läsare torde den icke te sig som någon fullständig nyhet, men förtjänar likafullt att införlifvas med samlingen.

Ulla Linder, den för vår läsekrets senast genom sin färgrika skildring från det döende Polen välbekanta unga författarinnan, har nu äfven debuterat på bokhandelsdisken med en nutidsroman: »*Sesia, några blad ur en kvinnas utvecklingshistoria*». (Hugo Gebers förlag). Det synes klargjordt, att författarinnans talang mest ligger åt den historiska pastichen, men detta kan icke hindra, att de lifliga, i mångt och mycket träffande bilder ur våra dagars små- och hufvudstadslif, som hon upprullar i sin bok, äfven böra komma att läsas med allmänt intresse. Minst af allt är hon tråkig — den något afskräckande pretentiösa underrubriken på hennes roman till trots!

On revient toujours à ses premiers amours — heter det ju, och i namn af denna goda sats vilja vi avsluta dagens litterära öfversikt med ett par bepröfvade vänner, för hvilka platsen vid vår härd af gammalt står öppen. Det är *N. P. Ödman*, hvilkens bekanta fängslade skildringar ur engelskt hem- och familjelif, »*En dag i ett engelskt hem*», vid en alltjämt lifaktigt efterfrågan kraft en ny upplaga (Fahlerantz & C:os förlag). Och så *Leas Efterskörd* (Alb. Bonniers förlag)! Vid minnet af den blida berätterskan och vännen, som det nu snart tilländalupna året beröfvat oss, blir det nog icke utan en känsla af vemod, vi skynda att lyfta vår del af hennes andliga kvarlätenhet. Men de klara ögonen på porträttet framför titelbladet och de in i det sista lika friska och hjärtevarma tankarna inom detsamma skola helt visst snart skingra saknadsstämningen för en känsla af glad tacksamhet öfver att hon ännu är midt ibland oss i sina verk. J. N.—G.

KUNGL. TEATERN uppförde på förra veckans abonnementsföreställning Rossinis opera »*Vilhelm Tell*» i delvis ny uppsättning beträffande såväl personal som diverse sceniska arrangemanger. Hvad rollbesättningen först beträffar, så inskränkte nyheterna sig till *Jemmys* och *Gesslers* representanter, fröken *Sevärdström* och hr *Stiebel*. Den förra passade i alla afseenden utmärkt för sin roll som gossen *Jemmy*, och den senare gaf en väl genomförd karaktäristisk bild af tyrannen *Gessler*, om man och kunde önska, att hans sång vore något mera buret. Meningen hade ock varit att låta hr *Nyblom* uppträda som *Arnold*, men till följd af nämnde sångares sjukdom uppträdde hr *Ödman* och hade en ovanligt lycklig afton. (Vi upprepa, hvad vi under de sista åren mer än en gång haft tillfälle säga, nämligen att k. teatern är att skatta lycklig, så länge hr *Ödman* står ut på detta sätt — men hvem skall upptaga den uppburne sångarens mantel, då han en gång tröttnar? Denne är ännu ej funnen.) I titelrollen uppträdde ånyo hr *Forsell*. Här torde alla förutsättningar finnas, för att detta borde kunna bli en monsterverkstämning: röstklang, sångkonst och dramatisk tolkningsförmåga. Och dock är det något som brister eller, rättare sagdt, blir för mycket. Hr *F.* »breder på» något för starkt i vissa scener, framhäver sig själf onödigtvis. En lugnare och då äfven riktigare tolkning af den ädle och stolte frihetshjälten skulle ändock i tillräckligt hög grad fästa uppmärksamheten vid framställaren. Många scener göras dock redan nu på en gång enkelt och verkningsfullt. Fru *Lindberg* som prinsessan *Matilda* och fröken *Edström* som *hedvig*, *Tells* hustru, voro ej alldeles utan tadel, hvaremot hrr *Sellergren* och *Wallgren* med sina präktiga basstämmor väl fyllde sina platser. Fiskaren *Ruodi* hade fått en bra representant i hr *Malm*. ett omdöme som ingalunda kan tillämpas på hr *Ericson* som *Gesslers* befälhafvare. Hr *Grafström* innehade sin gamla roll som den förföljde herden. — De sceniska omändringarna voro delvis till styckets fördel, delvis icke. Tredje akten hade vunnit, men i den fjärde hade en viktig dramatisk poäng gått förlorad. Utförandet gick på det hela taget väl under förste hofkapellmästaren *Nordqvists* ledning.

— *Symfonikonsert* gifves på lördagen i denna vecka. Programmet upptager med anledning af den dagen förut inträffande 100-årsdagen af *Berlioz'* födelse en afdelning af denne tonsättare, äfvensom en afdelning af *Beethovens*. Alltså en synnerligen intressant konsert!

DRAMATISKA TEATERN har återupptagit *Dumas'* välbekanta komedi »*Damernas vän*», främst naturligtvis för att bereda hr *Fredrikson* tillfälle att framträda i en af sina förnäma glansroller. Med en för den utmärkte konstnärns höga ålder rent fenomenal vigör och smidighet fyller han också alltjämt de *Ryons'* roll på ett sätt, som bereder publiken den högsta njutning. Som *Jane de Simeroses* är fru *Lindberg* ny, men verkar väl nordiskt tung och säffig. I öfrigt är rollbesättningen den gamla vanliga.

ÖSTERMÄLMSTEATERN. Det nya programmet »*Sten Stures löfte*» af *Frans Hedberg* kommer som en väl afpassad fortsättning på *Aug. Blanchés* skådespel om de duktiga dalkarlarna, dem vi ännu den dag i dag hålla af och respektera som en grupp svenskar för sig.

»*Sten Stures löfte*» gifves i en med tonen i stycket väl passande stil: inga utmejslade detaljer i replikbehandling eller aktion, utan allt är elementärt och upplinjeradt i stora, bestämda linjer.

Hr *Wahlbom* som konung *Knutsson* och hr *Öberg* som *Sten Sture* fyllde godt sina uppgifter, och särskildt utmärkte sig den förre för ett måttfullt och natursant spel i andra akten, som nog är dramats starkaste punkt.

För öfrigt voro de svenska herrarne och bönderna kärnkarlar så godt som allesammans, och om de ej alltid talade och spelade efter några konstregler, så var dock viljan god och ärlig.

Det kvinnliga elementet är mycket svagt markeradt i dramat och af erotik finns knappt ett spår. Därför kan man ej undgå att med en känsla af välbehag ge akt på fröken *Lindstedt*, hvars *Kristina Abrahamsdotter* är täckelig att skåda.

Vi återge på annat ställe i bild några af skådespelets mest dramatiska scener.

CECILIAKÖREN, det nybildade sällskapet för a capellasång under ledning af direktör *Erik Åkerberg*, debuterade den 3 dennes inför en talrik allmänhet med sin första konsert å Musikaliska akademins stora sal. Konungen, kronprinsen och hertiginnan af *Dalarna* märktes i den kungl. logen, och på första bänkraden nere i salen presiderade prins *Carl* och prinsessan *Ingeborg*, hvilken senare, som bekant, är företagens beskyddarinna.

I det hela blef starten en framgång för det unga sällskapet. De omväxlande kyrkliga och profana körer af *Orlando di Lasso*, *Palestrina*, *Lotti*, *Cui* och *Brahms* samtliga med god samsjungning och stämföring, om än röstresurserna i ett par stämmor ännu kunde kräva någon förbättring.

Mest anslogo *Lottis* »*Crucifixus*», som måste bisseras, och *Wüllners* bäge ypperliga sättningar af gammaltyska folkvisor. Fru *Davidafzelius-Bohlin* bidrog dessutom med sånger af *Mancini* och *Cornelius*, fröken *Ebba Björkboom*, en hög, ljus sopran af omsorgsfull skolning, med *Franz'* »*Im Herbst*» och *Schuberts* »*Rastlose Liebe*». Till sammans utförde de båda damerna en duett af *Lulli*.

Publiken var tacksam och syntes varmt intresserad för den unga körens icke oväsentliga uppgift: att odla acapellasångens nobla konst, denna det vokala områdets kammarmusik.

HR SIGFRID LAURIN är namnet på en svensk pianist, som under höstens lopp låtit höra sig vid några privata musikafnär, anordnade af en härvarande musikintresserad familj, som tillhör hufvudstadens aristokrati.

Hr *L.*, som genomgått Musikaliska akademien samt några år utöfvat musiklärarekallet i Amerika, är en person med rätt mycken egenartad begåfning, i hög grad temperamentsfull samt i besittning af en betydlig teknisk skicklighet.

Hans repertoar är visserligen ej stor och måhända en smula ensidigt mollartad, till följd af hans mörka lynnensart, men som tolkare af *Beethovens* och *Chopins* visar han sig i sina disponerade ögonblick som ett stycke äkta konstnär med både djup och varm känsla.

Skälet hvarför vi nu påpeka saken för våra läsare är, att den för honom och hans konst intresserade familjen under loppet af nästkommande februari ämnar anordna en konsert, hvarvid herr *L.* skulle få tillfälle att framträda offentligt och visa kritik och publik hvad han förmår som pianist.

Det vore glädjande för hans egen utveckling, om de förhoppningar, han nu i så rikt mått ingifvit ett antal musikvänner, då kunde i någon mån infrias, och om en ärligt framförd bladkritik verkade därhän, att den kunde ge hans andliga gestalt en manligare resning, utan hvilken allt konstnärsskap stannar i växten och endast blir ett sjukligt försjunkande i det egna jaget.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN,

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 13-19 DEC. 1903.

Söndag: Soppa à la Bismarck; stekt gös med holländsk sås; lamkotletter à la maintenon med spritsad potatis; bisquitstårta.

Måndag: Köttbullar med potatis; röd sagsoppa.

Tisdag: Kalfbringa med curry och ris; sviskonsoppa med grädd.

Onsdag: Palsternackspuré med rostad bröd; stufvade aborrar med potatis.

Torsdag: Ärtor med fläsk; syltpannkaka.

Freitag: Kåldolmar; äggmjölk.

Lördag: Ärtpuré med stekt bröd; fläskkotletter med pressad potatis.

RECEPT:

Soppa à la Bismarck (f. 6 pers.). 2 lit. stark, klar, brun buljong (3 kg. märgpipa eller hals, 3 msk. smör (60 gr.), 1 msk. salt, 4 lit. vatten, 1 morot, ett litet selleri, 1 purjolök, 5 persiljestjälkar), 1 1/2 msk. potatismjöl, cayennepeppar, sherry eller madeira efter smak.

250 gr. konserverad sparris, frikadeller af kalffärs.

Beredning: Buljongen bör kokas dagen innan den skall användas. (Köttet tvättas med en duk, doppad i kallt vatten, skäres i bitar och benen huggas sönder. Smöret brynes i en tackjärns-panna, köttet och benen brynas väl däri och nedläggas i buljongskitteln, hvar efter det kalla vattnet och saltet tillsätts. Då buljongen kokar upp skummas den väl och de ansade rotsakerna, samt persiljan läggs och buljongen får koka, på sakta eld, med tätt slutet lock omkr. 5 tim. Den silas genom en ylleduk eller servet, förut urvriden i hett vatten och får stå till följande dag, då allt fett noga borttages). Buljongen får koka upp och afredes med potatismjölet, förut uttrörd i litet kallt vatten. Soppan får ett godt uppkok, hvarefter den afsmakas med cayenne och vin. I soppskålen läggs den sönderskurna sparrisen samt frikadellerna och soppa tillsås. Den serveras mycket varm.

Lamkotletter à la maintenon (f. 6 pers.). 15 stora kotletter, 1 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 2 ägg, 1 1/2 kkp. stötta skorpor, 1 msk. fint hackad persilja, 1 msk. fint hackad chaltottenlök, 3 msk. smör (60 gr.), 4 dcl. buljong eller kokande vatten.

Beredning: Kotletterna tvättas med en duk doppad i hett vatten. Kotletterna huggas därefter, putsas och bultas ett slag på hvarje sida. De be-

strös med peppar och salt, doppas i de uppvispade äggen och vändas i en blandning af de stötta skorpor, den hackade persiljan och löken. Kotletterna brynas därefter i smöret, den kokande buljongen eller vattnet påspädes och kotletterna få sakta steka färdiga, med tätt slutet lock under 5-10 minuter.

De uppläggas på varmt serveringsfat och garneras med spritsad potatis eller ärter samt persilja.

Spritsad potatis (f. 6 pers.). 2 liter potatis, vatten, salt, 2 ägg, 4 msk. smör (80 gr.), 4 msk. grädd, socker, salt, 2 msk. fint stötta skorpor.

Beredning: Potatisen råskalas, kokas och drives genom purépress. Äggulorna och grädden nedröres i moset, med en gaffel, tillika med kryddorna och det kalla smöret. Purén pressas sedan genom sprits med grof stjärna på en väl smord plåt i form af blommor. Dessa beströs med de fint stötta skorpor, insätts sedan i ugnen att få en vacker rostgul färg. De serveras till stekt kött i allmänhet.

Bisquitstårta (f. 12 pers.). 320 gr. sötmandel, 320 gr. strösocker, 7 ägghvitor.

Till garnering: Syltade apelsinskal, frukt och gelé.

Till pannan: 1 msk. smör (20 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Mandeln skällas, torakas väl, drives genom mandelkvarn och blandas med sockret. Ägghvitorna vispas till hårdt skum och vispningen fortsättes

1/4 tim. Äggviteskummet blandas försiktigt med mandeln och sockret, hvarefter massan fylls i en väl smord och brödbeströdd tackjärnspanna och gräddas i svag ugnsvärme omkr. 1 tim. Tårten stjälpes upp när den afvalnat och garneras, när den är kall, med frukt och gelé.

Kalfbringa med curry och ris (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. kalfbringa, 2 liter vatten, 1 1/2 msk. salt, 1 liten knippa persilja.

Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 2 msk. mjöl, 1/2 liter köttspad, curry efter smak, 1 msk. vatten.

Ris: 2 dcl. risgryn, 2 liter vatten, 1 msk. salt, 1/2 tsk. curry.

Beredning: Bringan knäcks och tvättas med en duk, doppad i hett vatten, den påsättes i kokande vatten, skummas och saltas. Köttet får därefter sakta koka, tills det är mört eller omkring 2 tim. Det tages upp och skäres i lagom stora bitar, hvilka täckas öfver för att hållas varma. Spadet silas och skummas, smör och mjöl sammanfräsas, spadet tillsättes, litet i sänder, under flitig rörning och såsen får koka 10 min., hvarefter den afsmakas med curry, uttrörd i 1 msk. kallt vatten.

Risgrynen sköljas i hett vatten, påsätts i kokande, saltadt vatten och får koka mjuka, då de upphållas på durkslag och öfverspolas med kallt vatten. De insätts därefter genast i varm ugn, och omrörs ofta med gaffel,

tills de äro skilda och allt vatten afdunstat. Riset upplägges i en krans på serveringsfatet och beströs med litet torr curry. Köttet ordnas midt på fatet och såsen hälls öfver.

Syltpannkaka (f. 6 pers.). 3 små kkp. hvetemjöl, 1 lit. gräddmjöl, 2 ägg, 2 msk. smör (40 gr.).

Till fyllning och garnering: 1 kkp. sylt, 3 dcl. tjock grädd, 1 msk. socker, 1/2 hg. sötmandel.

Till pannkakslaggen: 1 msk. smör (20 gr.).

Beredning: Mjölet hälls i ett fat, äggen vispas med mjölken, nedröres litet i sänder med slef i mjölet, sist tillsättes det skirade, men afvalnade smöret och smeten får stå och svälla omkr. 2 tim. En pannkakslagg upphettas långsamt, smöret smältes i vattenbad och härmed penslas laggen. Så mycket smet ihålles att pannans yta nått och jämt täckes. Pannkakorna gräddas på båda sidor och uppläggas på varmt fat och öfverstrykas tunnt med varm sylt. Grädden vispas till hårdt skum, sockret tillsättes och grädden slås öfver pannkakorna. Sist öfverströs den skällade och fint hackade mandeln.

För julen.

VÄLKÄND.
OÖFVERTRÄFFAD.

Försäljes öfverallt i hela riket.

Se att etiketten är märkt:

Eau de Cologne- & Parfümerie-Fabrik

"GLOCKENGASSE N:o 4711"

KÖLN.

Generalagent:

EMIL BOSTRÖM, Stockholm.

Telegrafadress: 47 11.

Rikstel. 47 11. Allm. Tel. 47 11.

Julgrans-
Ljushällaren
STIX

balanserar på en spets, som instickes något litet i granens bark. I parti från

Edg. Thunström,

Centralpalatset, n. b., Stockholm.

Rikstelefon 74 93.

Allm. Tel. 195 82.

samt från

Nordiska Handels-Magasinet.

Rikstelefon 31. Allvesta

Fru Stina Rodenstams Slöjd- o. Hushållsskola, Hudiksvall.

Matlagning o. d., väfnad, kläd- och linnesöm, strykning, alla brukl. handarbeten; sammaritkurs, gymnastik m. m. Vårterm. börjar 20 jan. Prospekt på begäran.

Ren Nickel Kokkärl

från Berndorfer Metallwaarenfabrik,

Arthur Krupp,

med vidstående fabriks-
märke äro de solidaste,
mest praktiska och

de för hälsan lämpligaste af alla kokkärl.

Tillhandahålles i större Bo-
sättnings- & Järnaffärer.

Prospekter & priskuranter genom
MAX DÄUMICHEN,

Stockholm.

Den af oss för hösten 1903 utarbetade

Modellkatalogen

har nu utkommit i sin andra upplaga och innehåller närmare 200 olika modeller för dam- och barn-garderoben, kappor, kragar, promenad-, sällskaps-, och hvardagsdräkter, bluslif, kjolar, natt- och morgonrockar, reformdräkter och ett rikhaltigt urval barn-dräkter af alla slag. Endast moderna och smakfulla modeller! Finnes att tillgå hos alla bokhandlare och Iduns kommissionärer eller, där sådana ej finnas, direkt från oss om 25 öre i sparmärken insändas.

IDUNS MÖNSTERAFDELNING,

Bryggaregatan 17, Stockholm.

Tidafors Yllefabrik, Molkom, emottager ull och stickulle eller annat ylleaffall (såsom väfda eller flitade ylleappar etc.) för tillverkning af genomväfda, på båda sidor användbara, Klidderminsternattor i stiltrogna, praktiga jacquard-mönster och varma rika färger.

Prisbelönta fabrikat.
Profver och prospekt sändas med nöje på begäran.

Kofjuvelerare Hallberg

STOCKHOLM

9 Regeringsgatan 9

Göteborg Malmö

Ö. Hamngatan 44. Ö. Hamngatan 4.

Största sortiment. Billigaste priser.

Skandinaviska Allmänna

Lifförsäkringsföreningen
BALDER

Hufvudkontor: Hamngatan 1 B, Sthlm.

Samlade fonder:

Kr. 3,500,000 Kr.

Billiga bestämda premier.

All vinst tillhör de försäkrade.

1903 utdelas, allt efter hvarje försäkrings-
ålder, den försäkrades inträdesålder och den
tariff, enligt hvilken försäkringen är afslu-
tad, som årsvinst ända till 40,1 proc.
af årspremien.

Ombud antagas å platser, där anstalten
ännu icke är tillräckligt representerad.

En kvinnas Chic kännes icke endast på hennes toalett utan äfven af den parfym, hon använder. Därför begagna äfven våra vackra konstnärinnor Creme, Puder och Tval Simon, som öfverallt åtnjuter ett så välförtjänt rykte. Man torde uttryckligen begära uppfinnarens namn J. Simon.

KÖP KOCKUMS
EMALJERADE
KÄRL
Världsberömda! Starka! Prisbilliga!

Fysiologiska skodon.

Skomakare C. NILSSON,

Lutternsgatan 3 - Stockholm.

Cyprolin (f. d. Ceolin)

är det förmånsta putsningsmedlet för koppar & mässing, gör ytan fullkomligt blank och ren utan att smutsa händer och trasor. Cyprolin är allmänt omtyckt emedan det blankar fort och väl. Cyprolin kostar 25 öre pr burk och försäljes hos herrar minuthandlande. I parti hos Holst & C:o Tekn. Fabrik, Dalagatan 42, Stockholm. OBS! Varnas för efterapningar.

Kvinnans Rådgifvarel

En kortfattad, oumbärlig handbok

i populär hälsovård

för

Flickor, hustrur och mödrar.

Af O. H. D.

Varmt förordad af Med. Dr Anton Nyström.

Med ett särskildt kapitel om

späda barns vård.

Enda billiga och dock fullständiga arbetet på området!
En nätt volym på öfver 200 täta sidor för endast Kr. 1: 75 i hvarje bokhandel, eller mot ins. af beloppet per postanvisning eller i frimärken till A.-B. Varias Boktryckeri, Stockholm.

En bok, som ingen kvinna kan undvara!

Prenumerera på Barngarderoben.

Wirserums-Möbler.

Tillskrif Ekelunds A.-Bolag, adr. Wirserum, eller gör besök i våra försäljningsaffärer.

Stockholm, Birgerjarlsgatan 22.

Göteborg, Grönsakstorget 2.

Specialité: Ekmöbler.

Bedrestillede Sindssyge

anbefales Dr. Dedichens første-klasses Anstalt ved Kristiania. Forlang Prospekt.

Engelsk damsadel,

næstan ny, sælges nu for 65 kr. Adress »Sport», Trädgårdsgatan N:o 1, Sköfde.

Lämpligaste Julklapp

för såväl gammal som ung är en **Fotografiapparat**

bäst och billigast i Aktie Bolaget **Stockholms Fotografiska Magasin,** Drottninggatan 32, Stockholm 1. Priskurant gratis men ej franko (Porto 0,20).

Hos Nordin & Josephson, Drottninggatan 37, Stockholm, samt öfriga bokhandlare har utkommit:

Om orsakerna till att Melins stenografi är lättlärdare än Arends' af **Johan Otto Gyllenspetz,** lärare vid Göteborgs Handelsinstitut. Pris 50 öre.

EN AFFÄR belägen i liflig sjöstad samt särdeles passande för ett fruntimmer med något kapital är att öfvertaga nu genast. Svar till »Mycket god framtid» under adress S. Gumælii Annonssbyrå, Stockholm.

Praktisk Väfbok

af Nina von Engeström, exp. endast direkt från Väfskolan, Örebro, mot efterkraf eller pr postanstän. ins. 3 kronor.

Läs och märk!

Af alla ekmöbler fås de bästa från **Ekmöbelfabriken i Nyköping.** Begär prisk. Utställning: Vasagat. 7, Sthlm.

Alcock's PORÖSA PLÅSTER

(Etablerad 1847).

Mot reumatism, höftvärk, ländvärk, ondt i ryggen, lefvern och njurarna o.s.v. Mot bronchitis, hosta, svaga lungor, mag- och tarmförkylning.

Lägg ett **Allcock Plåster** hvarhelst Ni har ondt!

För gamla och unga!

Förordnad af läkare och säljes på alla apotek i hela den civiliserade världen.

Den nyttigaste julpresenten

är en **Original Singer Symaskin** Undervisning (äfvén i konstbroderi) lämnas gratis. Säljes såväl kontant som på afbetalning i Stockholm endast **i Singers Filial** 16 Hamngatan 16.

Jul-, Nyårs-, Fantasi- och Vybrefkort

bäst och billigast från **Nordiska Förstöringsanstalten,** Jakobsgatan 25, Stockholm. Stort urval. Bästa källa för återförsäljare. Prislissa jämte försändning af 100 st. i finaste kolörering till kr. 2,25. Ljustryck kr. 1,50. Vybrefkort efter insända fotografier utföras fortast. Lager af vykort med vackra motiv från alla Sveriges landskap (öfver 2,000 olika) samt fantasikort. Allt prima kvalitet.

TREDJE TUSENET. HÖGFJÄLLSPRÄSTEN

af Ingeborg Maria Sick. Bem. öfvers. fr. danskan af Signe Björklund. Pris kr. 2:75.

Allt är skildradt med en glöd, en flykt, en formgifning, som är alltygenom glänsande. (Boråsposten)

Vi kunna icke påminna oss att på länge ha läst en så intressant och fängslande bok som den föreliggande, lika förträfflig i afseende på innehåll som form. (Berlingske Tidende)

Sju upplagor har af originalet utkommit inom mindre än ett år.

Brefkort

å 1:—, 1:25, 1:50, 1:75, 2:—, 2:50, 3:—, 4:— & 5:— kr. pr 100 sort. **Gustavson, N. Hamngatan 28, Göteborg.**

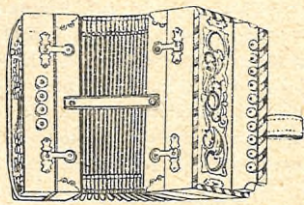
Mönster.

Alla slag af mönster efter de förnämsta Franska, Engelska, Amerikanska och Tyska modeller, tillhandahållas med elegant snitt. Endast 3 mått nödvändiga: lifvidd, (måttet tages rundt figuren omedelbart under armarne) midjevidd och kjöllängd.

Bluslif	40 öre
Lifmönster	40 öre
Kjölmonster utan släp... 50 öre	
Hiel dräkt	75 öre
Prinsessklädning	75 öre
Reformdräkt	75 öre
Ärmmönster	20 öre
Barndräktmönster,	50 öre
Kragmönster (Pellerin)... 50 öre	
Kappmönster	60 öre
Kjölmonster med släp ... 75 öre	
Nationaldräktmönster ... 1 kr.	

Expedieras portofritt om rekvisition åtföljd af likvid i sparmärken eller postanstänvisning insändes till

Iduns Mönsterafdelning, Bryggaregat. 17, Stockholm. **Alla slag af mönster.**

"Philocoros"

är ett nytt starkt, lätt, ej stort dragspel. Äfvén damernas. I mahogny med 16 veck af skinn. Akta Magdeburger. Pris 15:50. Skola gratis. Erh. endast från **P. W. Karströms Musikh., Mariestad.** Ill. prisk. på begäran.

Brännvinsflaskor, 1/2 l. rymd, G. III, realiseras till Julen för endast 5 kr. (1 flask a o. 12 glas) i **Aug. Vogel's Konstglas-sliperi,** Regeringsg. 19, ö. g. 1 tr. A. T. 47 97.

Haf alltid hemma

några burkar af Lagermans Bakpulver »Tomten», ty med tillhjälp häraf kan i en vanlig järnspis bakas färskt kaffebrod (och annat brod) dagligen med ringa besvär och på kort tid. Det behöves nämligen ingen jäsnings före gräddningen i ugnen, utan det går lika fort att baka brod med detta bakpulver som att grädda en vanlig ugnspannaka.

Enligt intyg från Kemiska stationen i Jönköping tillföres brodet för mat-smältningen och benbyggnaden värderika närälsler. En liten smula af detta bakpulver i plättar, pannkakor, köttbullar etc. göra dessa lätta och porösa, och man kan i stället spara på ägg. Säljes hos alla välförsedda specerister i riket. Begär alltid bruksanvisning med recepter.

Fabriken Tomten, Göteborg.

Hushållsskola.

I ett godt hem, belägt vid foten af Örnberg, i en ovanligt naturkön trakt, med dagliga jernvägs- och ångbåtskommunikationer, kunna unga, bättre flickor, erhålla grundlig undervisning i allt, som hör till skötandet af ett väl ordnat hushåll, jämte alla enkla och fina handarbeten samt konstväfnad. De bästa erf. kunna erhållas **Kursen** börjar den 15 januari och slutar den 1 maj. Närmare underr. af Fru Eda Rhenström, Alvaströ. Pris 85 kr. i månaden.

Nervösa sjukdomar, reumatism, ömtålighet m. m. behandlas framgångsrikt hela året om å **Kneippbaden** vid Norrköping.

LEDIGA PLATSER

Epidemisjukskötersketjänsten

i Ölands södra prov.-läkaredistrikt ledig Lön 600 kr. pr år samt 1 kr. pr dag och fria resor vid tjänstgöring. Närmare utfärdelser ang. kompetensfordringar m. m. meddelas af **Ernst Lundevall,** Provinsialläkare. Adr. Mörbylånga.

Hushållerska,

kompetent att sköta ett större hushåll på landet, får plats genast eller på nyåret. Vidare med Wallerstad gård pr Kädda.

Lärrarinnas

för mindre barn, kunnig i musik, erhåller plats den 15 nästa Januari. Vidare genom **Wallerstads gård pr Kädda.**

Vid Gotlands läns kvinnliga folkhögskola

är lärarinnebefattningen i väfnad och stryknings till ansökan ledig. Undervisningen omfattar årligen 12 veckor från och med 1 April och löneförhållna, om båda läroämnen förenas, 300 kr. jämte 30 kr. i resersättning. Ansökningar insändas före 20 nästa Januari under adress Hemse. **Folkhögskolans styrelse.**

För en barnkär, enkel, duglig, i sömnad något kunnig flicka finnes efter ingången af 1904 plats såsom barnfröken i ämbetsmannafamilj i Stockholm. Svar med uppgift om lönepretent. m. m. till »Fyra», Iduns exp.

En snäll, barnkär flicka, villig att deltaga uti alla i en mindre familj inomhus förefallande göromål, erhåller plats nu genast på landet ej långt från Göteborg. Svar med fotografi till »A. B.», Gråbo.

För enkel, huslig, bildad flicka finnes nu eller till våren förmånlig plats att sköta bättre ungarlshem, ensam person. Yttre beaktas. Upplysningar jämte fotografi under märke: »22-30», p. r. Malmö.

För lärarinnor finnas många goda pl. att söka genast, med löneförhöjning från 200 till 400 pr läsår. Nya Inackorderingsbyrån, Brunkebergsgatan 3 B. Etab. 1887.

Informator.

Allvarlig, anspråkslös ung man, skicklig och intresserad, önskas att läsa med två gossar 8 och 9 år. Rekommendationer torde sändas under adress »Nyår», Sorsele p. r.

För en flicka af god familj, fullt hemma i bokföring och dessutom villig att vara husmoder behjälplig finnes plats hos familj i landsortsstad. Referenser önskas och gifvas. Svar med porträtt, uppgift om ålder och löneanspråk m. m. torde sändas till Iduns exp. märkt »Kontorsgöromål».

Som sällskap åt ung läkareänka erhåller bildad, musik. ung dam god anst. på nyåret. **Norra Inack. Byrån, Mäster Samuelsgatan 62, Stockholm.**

Husföreständerska.

En huslig och hurtig flicka, kunnig i inom ett enklare hem förekommande göromål samt duglig i matlagning, erhåller god plats hos mycket respektabel ungarl. Sökande bör hafva ett godt och vinnande sätt samt vara från i allo aktingsvärdt hem och har en musikalisk flicka företräde. Svar med uppgift om lönepretentioner etc, samt om möjligt fotografi till »Fabrikdisponent», Malmö p. r.

En bättre flicka, kunnig i god matlagning, städning, sömnad och handarbeten, och villig att utträta dessa göromål, kan få plats i liten familj, där jungfru finnes, något kunnig i musik har företräde. Uppgift på rekommendationer och löneanspråk till »Ordentlig», Gumælii Annonssbyrå, Malmö.

Äldre aktingsvärdt fruntimmer

kan få övertaga mathållningen för tjänsteman vid järnbruk. Närmare upplysningar kunna erhållas, om anmälan åtföljd af rekommendationer insändes i bref märkt: »Herrhushåll» under adress S. Gumælii Annonssbyrå, Stockholm, f. v. b.

En snäll o. treflig flicka, ca

25 år, med god bildning, hälst musikalisk o. språkkunnig o. road af skrifgöromål, erbjudes angenäm sysselsättning. Guvernant, som önskar ombyte och sätter värde på litet frihet, torde vara lämpligast. Vidare genom korrespondens med »Arose Kennie», Karlskoga p. r. (Fotografi, som samvetsgrant åter-sändes, medfölje ansökan.)

I 3 personers hushåll hos gift apotekare på landet önskas en anspråkslös och anständig flicka, kunnig i matlagning samt villig att utföra inom hus förefallande göromål. Hjälptill grofsysslor lämnas. Svar med löneanspråk till Apotekare A. Nylén, Unnaryd (Småland).

PLATSSÖKANDE

Bildad, anspråkslös flicka, önskar på nyåret plats i familj som sällskap och hjälp. Ar van vid husliga göromål, skicklig i handarbeten, musik samt kontorsgöromål. Svar till »20 år», Iduns exp. f. v. b.

För en bildad anspråkslös 18-årig flicka önskas plats som hjälp och sällskap i god familj, hälst i Norrland. Svar till »Gotländska», Iduns exp. f. v. b.

Ung flicka söker plats att sköta en sjuk. Är villig deltaga i husliga göromål. Svar till »Arbetsam», Brunna.

Plats sökes att förestä hem eller hushåll, af däri erfaren äldre bild. flicka af god fam. Fullt kun. i alla husl. bestyr, matl., bak., sylt, etc. Äfvén underv. o. god hand m. barn. Svar »Ordning och pålitlighet», Iduns exp. f. v. b.

18-årig, musikalisk flicka af god familj, som önskar komma ut för att lära husliga göromål eller som sällskap, söker på nyåret plats i treflig familj, hälst i någon skånsk stad. Svar till »D.», p. r. Ystad.

En musikaliskt bildad 25 års flicka af god familj söker anställning som sällskap och hjälp till äldre, sjuklig, aktad herre, där husmoder saknas. Goda ref. Svar till »God vilja 1904», Iduns exp.

Husföreständarinneställen sökes af 31-årig bildad flicka, van vid hushålls skötande och barnavård. Goda rek. finnes. Svar till »Nyår», Iduns exp.

Deutsche, Sprachlehrerin, 21 J., Franz. Engl. (i Ausland) wünscht Stelle als Gesellschafterin oder Erzieherin. Referenz. Angebote an D. Schmidt, Muskau, Schlesien.

Värinna.

Bildad dam af god familj, ordningsälsk., gladlynt och van att sköta större såväl som mindre hem, söker anställning hos änkeman eller ungerhe. Utmärkt betyg och refer. kunna presteras. Svar till »Sonja» under S. Gumælii Annonssbyrå, Stockholm, f. v. b.

Plats i familj sökes till nyåret af examinerad lärarinna att undervisa hälst nybörjare i vanliga skolämnen, språk och musik. Svar till »V. 1904», p. r. Viken.

Sjuksköterska (f. d. Sophiasyster) önskar plats på lasarett, sjukstuga eller privat vård. Adr. »Sjuksköterska», Karlstad p. r.

Småskollärrarinnas med 2-årig seminarie-bildning önskar till vårterminen plats i familj eller skola att läsa med nybörjare eller något större barn. Undervisar äfvén i tyska. Svar till »G. 24 år», Iduns exp.

Ung flicka söker plats till nyåret i treflig familj, hälst i Värmland eller Södermanland. Har genom Handarb. Vänner, fröken H. Lundins slöjddkurs m. m. Anses framför allt som familjemedlem. Svar till »Sylvia», Karlshamn p. r.

21-årig, praktisk skånska önskar på nyåret anställning som hushållerska antingen i familj el. hos ensam person. Är fullt hemmastad i matlagning samt van vid arbete och tager gärna plats som ensam. Småpretentioner. Svar afvaktas tackamt af »Familjemedlem J.», Iduns exp.

En bildad engelska önskar plats efter jul i svensk familj. Goda ref. Adr. »B. E.», Kapten Bäckström, Bollnäs.

A young English Lady

önskar plats i någon familj, i stad eller på landet, att undervisa i sitt modersmål. Utmärkt rek. Miss Rugg c/o Fru af Geijerstam, Rockhammar, Sällinge.

Matlag., bakn., sömnad fullt kun. flicka önskar pr. Ordningssv., spars., plikttr. Sv. »Glad-hurtig» u. a. S. Gumælii Ann b, Sthlm.

Ung bättre flicka med vana att sköta barn, kunnig i sömnad samt för öfrigt villig deltaga i alla inom ett godt hem förekommande arbeten, söker plats nu genast eller till 1 januari. Någon liten lön önskvärd — huvudsakligast dock ett vänligt bemötande. Närmare upplysningar under adress »Småländska, 20 år», Uppsala p. r.

För erhållande af sysselsättning önskar ung flicka plats som husmanssel eller biträde af frunt. Lön begäres ej. Den sökande är kunnig i och road af matlagning. Svar till »Villig och rask» inl. på Iduns exp.

Lärrarinnor,

Värd., Sällskapsd., Hushålls- o. Barnfröknar anskaffas **kostnadsfritt** genom Inack. Byrån, Hamngatan 2, 3 tr., Norrköping.

Värdinneplats

i hem där barn finnes önskar yngre, bildad dam. Goda rekommendationer. Svar »T. S.», Iduns exp.

Uti bildadt hem i Uppsala kan ung flicka erhålla inackordering att lära hushåll. Ref. önskas och lämnas. Svar till »E. E.», tidningen Uppsalas kontor, Uppala.

Helinackordering för 2 eller 3 unga bildade flickor (ev. skolflickor) i prästfamilj i Stockholm fr. o. m. jan. 1904. Svar till »K. M. 4», Dagens Nyheter kontor, Gustaf Adolfs torg.

I lugnt och stilla pensionat vid Nynäshamn emottagas inackorderingar, pris 80 kr. i månaden, 2,75 pr dygn. I slutet af dec. fins Rikstel. Nynäsh. 41, till dess endast skriftliga förfrågningar, adress Nynäshamn, villa Granlid. **Gertrud Hultquist.**

För att bli mera kändt

i Sverige emottager ett värdenomeradt pensionat för flickor i Lausanne (Schweiz) unga svenskor under särdeles fördelaktiga villkor. Ref. Fräulein Marquardt per adr. Fru Welinder, Svalöf.

I bildadt hem på landet, ej långt från järnvägsstat., finnes plats efter jul för 2 unga flickor, som efter sluttad skolgång önska lära hushåll. Pris 40 kr. pr mån. Önskas undervisning i musik meddelas sådan mot särskild afgift. Vidare genom korrespondens med »A», Kudby p. r.

Tillfälle till i allo förstklassig

inackordering gifves till nyåret i utländsk, bildad familj, där franska, tyska och engelska språken talas. Hiss, elektriskt ljus, badrum. Utmärkt svenska referenser finnes. **Madame Dora Kohnberger,** Birger Jarlsgratan 26. Rikstel. 2962. Allm. tel. 163 79.

Genève Dans famille de Médecin habitante villa en ville, on recevrait quelques jeunes filles désirant apprendre le français et suivre des cours. S'adresser à M-me Anders Olson, née Bergman, Olso, Saltsjöbaden.

Äldre herre eller dam erbjudes inackordering i stilla hem, 1 mil från stad. Svar till »500», Strängnäs.

I godt, angenämt hem vid Karlavägen finnes till nyåret god inackordering för bildad dam, hälst med sysselsättning om förmiddagarna. Obs! Ej inackorderingsställe! Svar till »B. O.», Postkont., Linnégatan.

Inackordering.

För nervösa eller lindrigt sinnessjuka damer finnes tillfälle till inackordering i naturskön trakt c. 1 mil söder om Växjö. Prima referenser kunna lämnas. Närmare genom korrespondens med Fru H. Persson, Stjernvik pr Tävelsås.

Unga flickor, som ö. lära tyska språket, erh. pension i f. t. familj, moderigt omvärdnad. Ref. tysk-svenska konsuln och forna pensionärer. Svar till Fru I. Katzenstein, Hannover, Karolinenstr. 4.

Uti officersfamilj boende nära Stureplan är tillfälle till god inackordering för en af två skolynglingar eller flickor. Inga andra inackord. finnes. Ref. erfordras och gifvas. Svar till »Godt hem», Iduns exp.